

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

**Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет**

Кафедра **економічного аналізу і фінансів**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню магістра

студента **Носаль Ольги Володимирівни**

(ПІБ)

академічної групи **072м-21-1 (денна форма навчання)**

(шифр)

спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему: **«Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства (на прикладі ТОВ "Дельта -5")»**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Букреєва Д.С.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2022

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букрєєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«_____» _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню магістра

студенту **Носаль Ользі Володимирівні** академічної групи **072м-21-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

(код і назва спеціальності)

На тему: **«Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства (на прикладі ТОВ "Дельта -5")»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **24.10.2022р.№1169-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	26.09.2022- 29.09.2022
Розділ 1	Теоретико-методологічне обґрунтування проведення дослідження щодо управління фінансової стійкістю підприємства	29.09.2022- 12.10.2022
Розділ 2	Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «Дельта-5»	13.10.2022- 27.10.2022
Розділ 3	Напрями удосконалення методичних підходів до ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства	28.10.2022- 15.11.2022
Розділ 4	Обґрунтування напрямів удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства та оцінка їх ефективності	16.11.2022- 30.11.2022-
ВИСНОВКИ		01.12.2022- 04.12.2022
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.12.2022- 11.12.2022

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Д.С. Букрєєва

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **01.09.2022 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **19.12.2022 р.**

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

_____ (прізвище, ініціали)

О.В. Носаль

АНОТАЦІЯ

Носаль О.В. Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства (на прикладі ТОВ "Дельта -5") - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2022.

У магістерській роботі досліджено теоретичні та методичні засади управління фінансовою стійкістю підприємства та її забезпеченням. Проаналізовані основні сучасні підходи до її трактування та аналізу. Розглянуті основні шляхи ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства та її забезпеченням в умовах невизначеності. Проаналізована фінансова стійкість підприємства ТОВ «Дельта-5», рівень його рентабельності, ліквідності, ефективність управління підприємством. Удосконалено методичні підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства та її забезпеченням шляхом оптимізації структури балансу при мінімізації вартості капіталу та досягненні нормативних рівнів ліквідності та фінансової стійкості. Обґрунтовано запровадження оптимізаційної моделі та розраховані основні фінансові результати.

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ВАРТІСТЬ КАПІТАЛУ, БАЛАНС, ГРОШОВІ КОШТИ.

ANNOTATION

Nosal O.V. Management of the financial stability and solvency of the enterprise (in terms of "Delta-5" Ltd) Master's qualification in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2022.

In the master's work explored the theoretical and methodological foundations of management of financial stability of the enterprise and its provision. We analyzed the main modern approaches to its interpretation and analysis. The main way of efficient management of the financial stability of the enterprise and its provision in the face of uncertainty. Analyze the financial stability of the enterprise of "Delta-5" Ltd, its level of profitability, liquidity, efficiency of enterprise management. Improved methodical approaches to the management of the financial stability of the enterprise and its maintenance by optimizing the balance sheet structure while minimizing the cost of capital and achieving regulatory levels of liquidity and financial stability. Justify the introduction of the optimization model and calculate the main financial results.

FINANCIAL STABILITY, LIQUIDITY, SOLVENCY, COST OF CAPITAL, BALANCE SHEET, CASH.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Систематизація теоретичних підходів до визначення фінансової стійкості підприємства.....	10
1.2. Сучасні методологічні підходи до аналізу фінансовою стійкістю підприємства	13
1.3 Концептуальні засади управління фінансовою стійкістю на підприємстві	20
Висновки по розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ДЕЛЬТА-5».....	30
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства	30
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «Дельта-5».....	31
2.3. . Аналіз структури та динаміки активів підприємства та джерел їх фінансування.....	34
2.4. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства.....	43
2.5. Розрахунок оцінки ймовірності банкрутства підприємства- позичальника ТОВ «Дельта-5».....	50
Висновки по розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	59
3.1. Виявлення факторів, що впливають на фінансову стабільність підприємства	59
3.2 Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства ТОВ «Дельта -5».....	66

3.3	Модель оптимізації структури балансу підприємства з точки зору його фінансової стійкості.....	70
3.4.	Економіко-математичні підходи забезпечення фінансової стійкості підприємства.....	76
	Висновки по розділу 3.....	81
	РОЗДІЛ 4 ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	82
4.1	Стратегічні напрями підтримки фінансової стійкості підприємства ТОВ «Дельта -5» в умовах воєнного стану.....	82
4.2	Управління готівковими коштами, дебіторською та кредиторською заборгованістю з метою управління фінансовою стійкістю підприємства.....	84
4.2.1	Управління готівковими коштами ТОВ «Дельта-5».....	84
4.2.2	Удосконалення системи управління заборгованістю підприємства ТОВ «Дельта-5».....	88
4.3	Оптимізація структури фінансових ресурсів ТОВ «Делта-5».....	92
4.4	Оптимізація структури балансу ТОВ «Делта-5» з умовою зміцнення фінансової стійкості підприємства.....	95
	Висновки по розділу 4.....	100
	ВИСНОВКИ.....	102
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	105
	ДОДАТКИ.....	111

ВСТУП

Актуальність теми Реалізація основних стратегічних напрямів економічної політики, яка характеризується ефективним державним регулюванням, макроекономічною стабільністю та високим рівнем соціальної безпеки, неможлива без конкурентоспроможної реальної економіки. У зв'язку з цим надзвичайно важливою є розробка ефективної стратегії, що забезпечує сталий розвиток економічних одиниць, які складають основу національної економіки.

Розвиток економіки у сучасних умовах пов'язаний з реформами, економічною глобалізацією, зростанням мінливості та невизначеності умов ведення бізнесу, що вимагає швидкого та гнучкого реагування бізнес-організацій на зміни факторів зовнішнього середовища. Тому вкрай важливий ефективний механізм управління, який дають змогу виявляти та ідентифікувати зміни та відповідну адаптацію економічної, фінансової та інвестиційної діяльності. Стратегічний підхід до організації управління фінансовою стійкістю, що відповідає зазначеним вимогам.

Таким чином, дослідження методичних підходів, пов'язаних з управлінням фінансовою стійкістю підприємства, набуває особливої актуальності з точки зору необхідності розробки цілісного методичного та інформаційного забезпечення в умовах нестабільності та ризику, а також пошуку на можливі шляхи визначення динамічної фінансової стійкості.

Актуальність і практична важливість цих питань, необхідність їх системного дослідження на сучасному етапі розвитку ринкової економіки України зумовили вибір теми, мети, структури та завдань роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення і розвиток науково-методичних основ, розробка інструментарію та практичних рекомендацій щодо ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства.

Досягнення даної мети передбачає вирішення таких задач:

- досліджено теоретичні засади щодо управління фінансової стійкістю підприємства;
- проаналізовано ефективність управління фінансової стійкістю підприємства на прикладі ТОВ «Дельта -5»;
- удосконалено методичні підходи до ефективного управління фінансовою стійкістю підприємства;

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти оцінки та управління фінансовою стійкістю підприємства.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах економічної кризи.

Методи дослідження. Методологічною базою є сукупність загальнонаукових та спеціальних прийомів і методів дослідження, зокрема, діалектичний підхід до визначення причинно–наслідкових зв'язків між явищами та процесами, що відбуваються в економічній сфері; системний підхід до вивчення сутності фінансової стійкості підприємства. Для аналізу сучасного стану фінансової стійкості підприємства й дослідження процесу управління використовувалися методи аналізу і синтезу; індукції і дедукції; аналогії та екстраполяції; узагальнення; статистичні, табличні та графічні методи; економіко-математичні методи.

Інформаційною базою дослідження були теоретичні та науково–практичні дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, законодавчі акти України, нормативно–правові документи та статистичні матеріали, бухгалтерська і фінансова звітність ТОВ «Дельта -5»

Наукова новизна одержаних результатів.

В результаті досліджень, автором удосконалено методичний підхід до управління фінансової стійкістю підприємства, який, на відміну від існуючих, дозволяють комплексно оптимізувати структуру балансу підприємства за рахунок встановлення оптимального співвідношення між статтями балансу та показниками ліквідності, фінансової стійкості.

Очікувані результати. Теоретичні та практичні положення роботи, сформульовані висновки та пропозиції, розроблені методичні рекомендації щодо управління фінансовою стійкістю, можуть бути використані в роботі підприємства.

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною науковою працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження та їх практичне значення опубліковані в електронному фаховому журналі «Ефективна економіка» випуск No 12/2022 (Букреєва Д.С., Носаль О.В. Міжнародне фінансування та відновлення фінансової стійкості підприємств України в післявоєнний період. Ефективна економіка. 2022. No 12)

Публікації: Результати кваліфікаційної роботи магістра опубліковані у фаховому виданні обсягом 0,67 у.д.а.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу чотирьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 107 сторінок. Робота містить 25 таблиці, 12 рисунків, список використаних джерел з 66 найменування, 2 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Систематизація теоретичних підходів до визначення фінансової стійкості підприємства

Трансформація соціально-економічної системи негативно позначилася на виробництві, персоналі та господарській діяльності України в період воєнних дій в Україні . Найбільш суттєвий прояв цих наслідків можна спостерігати у сфері нагромадження капіталу та інвестування, у незадовільному стані інвестиційного середовища. У результаті багато промислових підприємств, які створюють значну частину доданої вартості, тривалий час працюють в умовах, які не забезпечують їм не тільки розширене, але й просте відтворення основних і оборотних коштів.

Досвід підприємств, які процвітають у ринкових умовах, переконує, що їх сталий розвиток залежить від поєднання таких якостей, як гнучкість і швидкість реагування на зміни ринкової ситуації, конкурентоспроможність продукції та виробництва, інвестиційна активність, висока ліквідність і фінансова стійкість, широке застосування інноваційні чинники саморозвитку.

Система умов ринкового господарювання змінює форми і методи управління підприємством, вимагаючи нових підходів у визначенні місця і ролі підприємства в економіці країни. Це зачіпає одну з найскладніших, пріоритетних сфер діяльності – фінансову сферу. Успішне функціонування та перспективи розвитку окремих господарських одиниць значною мірою залежать від їх стану та вмілого використання фінансових інструментів. Тому управління підприємством має бути більш ефективним за будь-яких обставин, тобто забезпечувати його ринкову конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість.

В економічній літературі немає єдиного підходу до тлумачення поняття «фінансова стійкість», їх багато, та вони доповнюють один одного, що пов'язано з розвитком економічної науки та зміною економічних умов, які призводять до появи нових понять і виразів.

Так, наприклад, у працях вчених Г.Г. Старостенка і Н.В. Мірко [52] фінансова стійкість визначається з точки зору успішної фінансово-господарської діяльності, проявляється загальною стабільністю, для цього кажуть, що «фінансова стабільність» є економічною категорією, яка «реалізується при стабільному перевищенні доходу над витратами, рух коштів і сталого економічного зростання, і яка визначається забезпеченням потреб підприємства фінансовими ресурсами». [52].

Цю ж позицію підтримує О.Д. Шеремет [60] і визначає: «фінансова стійкість – це стан фінансових ресурсів, при якому компанія через вільний рух коштів може ефективно здійснювати безперебійний процес виробничої та комерційної діяльності, а також витрати на її продовження та оновлення. Автори відзначають, що вона повинна характеризуватися станом фінансових ресурсів, які задовольняють потреби ринку і, в той же час, задовольняти потреби розвитку підприємства. [60]. При цьому Л.А. Лахтіонова [24] вважає фінансову стійкість основною складовою стійкістю підприємства, що формує фінансово-господарська діяльність, і завдяки якій підприємство здійснює безперервний процес виробничо-комерційної діяльності. [24]. Оптимум фінансової стійкості приймається більшістю вчених при її оцінці та визначенні напряму стабілізації.

Поняття фінансової стійкості підприємства багатогранне і характеризує фінансову незалежність, здатність розпоряджатися власними ресурсами, фінансовою забезпеченістю, що відповідає безперервності діяльності, стану виробничих потужностей. [47].

Фінансова стійкість за Ю.С. Цал-Цалко [58] це стан активів компанії, який гарантує її постійну платоспроможність, і уточнює: «фінансово стійкий бізнес, який здатний створювати резерви під власні активи, запобігати необґрунтованим боргам і розраховуватися. зобов'язання в установлений термін».

Г.О. Крамаренко [23] визначає, що фінансову стабільність слід розуміти як її здатність платити протягом певного часу шляхом дотримання умов фінансової рівності між власним і позиковим капіталом, а фінансову рівновагу слід визначати, що є співвідношенням власного капіталу компанії і позикового капіталу, коли вона має попередні і нові борги. буде повністю погашено за рахунок гарантійного капіталу».

Більш загальне тлумачення: «фінансова стійкість підприємства - це можливість підприємства діяти і розвиватися, підтримувати збалансованість своїх активів і ресурсів у мінливому середовищі, що забезпечує його постійне функціонування». [48].

Проте багато авторів визначають фінансову стійкість як складову загальної стійкості, характеризуючи її як здатність підприємства підтримувати належний рівень фінансової рівноваги та підтримувати цей стан у перспективі за умовою ефективного управління, як гарантований стан власних ресурсів, стабільна прибутковість і розширений відтворювальний процес відповідно до їх раціонального розміщення, фінансова збалансованість характеризується збалансованістю фінансових потреб і джерел фінансування.

На думку О.В. Грачова [9, 10], фінансова стійкість підприємства - відносна платоспроможність з обов'язковим дотриманням умов ліквідності та фактичного збільшення капіталу, до того ж абсолютна платоспроможність досяжна за відповідних умов.

Арефєва О.В. та Городинська Д.М. [4] вважає поняття фінансової стійкості й платоспроможності близькими, але не тотожними, а фінансову стійкість пов'язує зі структурою активів підприємства, як складний виробничо-фінансовий потенціал цієї господарської одиниці. С. Г. Лисевич [28] визнає фінансову стійкість стабільним фінансовим станом підприємства з урахуванням відповідної частки власного капіталу в джерелах фінансування. Н. І. Соловйова дослідила, що інтерпретація стосується саме ефективності та постає як здатність ефективно створювати та використовувати фінансові ресурси, підтримувати прибутковість та відтворювальні процеси в обставинах випадкових коливань у

зовнішньому і внутрішньому середовищі. [51]. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. вважає забезпеченість резервами ресурсами для формування суттю фінансової стабільності та розглядає її як зовнішній прояв, що призводить до платоспроможності та ліквідності. [60].

Узагальнюючи розглянуті підходи до тлумачення фінансової стійкості, як економічної категорії сучасній літературі визначається як ступень фінансового стану підприємства. залежність підприємства від джерел фінансування, стан підприємства, коли джерела покриваються власним капіталом, який вкладено в основні засоби, не допускаються необґрунтовані претензії та зобов'язання, своєчасно оплачуються зобов'язання. Крім того, важливо охарактеризувати прибуток, накопичений на підприємстві, а також стан фінансових ресурсів, їх розміщення та ефективність їх використання, що забезпечує збільшення виробництва на основі збільшення виробництва в окремих сферах діяльності, якщо підтримується платоспроможність.

Систематизація розглянутих підходів дала змогу встановити, що фінансова стійкість, з одного боку, у вузькому розумінні – як здатність підприємства за рахунок власних ресурсів забезпечувати діяльність або резерви та витрати, а з іншого – з боку, в більш широкому розумінні - як здатність підприємства забезпечити діяльність або витрати за рахунок власних ресурсів, передбачити резерв і витрати. складовою загальної стабільності та особливого фінансового становища підприємства. Таким чином, фінансова стійкість підприємства означає, що економічна організація здатна діяти і розвиватися, підтримувати баланс своїх активів і ресурсів в умовах мінливих внутрішніх і зовнішніх умов середовища. [5].

1.2. Сучасні методологічні підходи до аналізу фінансовою стійкістю підприємства

Основна роль у системі управління відводиться широкому застосуванню механізмів фінансової стійкості. Це пов'язано з тим, що успішне застосування

цих механізмів не тільки дає можливість усунути фінансову напругу, що виникає внаслідок ризику банкрутства, але й значною мірою звільняє підприємство від залежності від використання позикового капіталу та прискорює темпи економічного розвитку [27, с. 11].

Фінансовий механізм корпоративної стійкості повинен бути розроблений на основі сукупності певних принципів. Принципи формування механізму управління фінансовою стабільністю підприємства викладені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Характеристика принципів механізму управління фінансовою стабільністю підприємства

Принцип	Характеристика
Принцип ефективності	Механізм, заснований на бізнесі, повинен підвищити ефективність результатів бізнесу, виходячи з його реальних і потенційних можливостей для ресурсів
Принцип безперервної дії	Описує необхідність своєчасного та оперативного аналізу фінансового стану підприємства на основі моніторингу його внутрішнього та зовнішнього середовища, необхідного для формування управлінських рішень, для того, щоб зобов'язання здійснило свою цільну експлуатацію
Принцип адекватності відповіді	Вибір методів стабілізації розвитку підприємства повинен ґрунтуватися на фактичному рівні дисбалансу в процесі та відповідних на цьому рівні, інакше або очікуваний ефект стабілізаційних заходів не буде досягнутий, або зобов'язання будуть мати невиправдано високі витрати
Принцип нових завдань	Механізм управління стабілізацією підприємства повинен надати можливість адаптуватися до виникнення нових завдань, джерелами яких є зміни в операційному середовищі підприємства, формування нової парадигми його розвитку, заснованої на глобальних процесах інтеграції та глобалізації.
Принцип гнучкості	Він показує, що механізм управління стабілізацією повинен виробляти такі управлінські рішення, які були б орієнтовані або на адаптацію до стохастичних змін зовнішнього середовища, або на обмеження управління такими змінами

Продовження табл. 1.1

1	2
Принцип необхідної різноманітності	Саме вибір необхідного і достатнього переліку фінансових показників, на основі яких зроблено діагноз фінансового стану підприємства
Принцип єдиної інтегрованої бази даних	Він передбачає необхідність формування єдиної бази даних підприємства, що містить показники, які відображають його діяльність у ретроспективі, а також надання можливості поповнювати і коригувати його
Принцип зворотного зв'язку	Дозволяє за рахунок процесу стабілізації розвитку підприємства сформуванню відповідні та незаперечні дії з управління, що дозволяють реагувати на зовнішні та внутрішні зміни
Принцип своєчасного прийняття рішень	безперервний моніторинг стану господарської діяльності, раннє виявлення ознак кризи, швидке реагування на них шляхом проведення відповідних стабілізаційних заходів
Принцип багатовимірності розробки заходів	Стабілізаційний механізм повинен містити правила і алгоритми для вибору найбільш відповідного рішення з урахуванням аналізу максимально можливої кількості альтернативних варіантів, заснованих на порівнянні між їх ефективністю і витратами
Принцип комплексності	Управління стабілізацією, спрямоване на фінансове оздоровлення зобов'язання, повинно мати ефект синергетичного впливу на всі сфери його життєдіяльності
Принцип придатності для використання при вирішенні різних практичних завдань	До інструментів механізму належать аналіз фінансового стану підприємства, розробка бізнес-плану, план санації та реструктуризації, оцінка ефективності антикризової програми та привабливості інвестицій, визначення реабілітаційної спроможності та вартості бізнесу тощо

Фінансова стійкість підприємства в кризовій ситуації послідовно досягається за такими основними етапами: припинення неплатоспроможності; відновлення фінансової стабільності; зміна фінансової стратегії для прискорення економічного зростання. Кожному етапу фінансової стійкості підприємства відповідають певні механізми, які в практиці фінансового менеджменту

поділяються на оперативні, тактичні та стратегічні. Це показано схематично на рис. 1.1.

Діючий механізм фінансової стійкості, який базується на принципі «відсікання надлишку», є захисною реакцією підприємства на несприятливий розвиток фінансових ситуацій і вільний від наступальних управлінських рішень [51].

Тактичний механізм фінансової стійкості з використанням спеціальних захисних заходів є наступальною тактикою, спрямованою на перелом несприятливих тенденцій фінансового розвитку та досягнення порогу фінансової рівноваги підприємства.

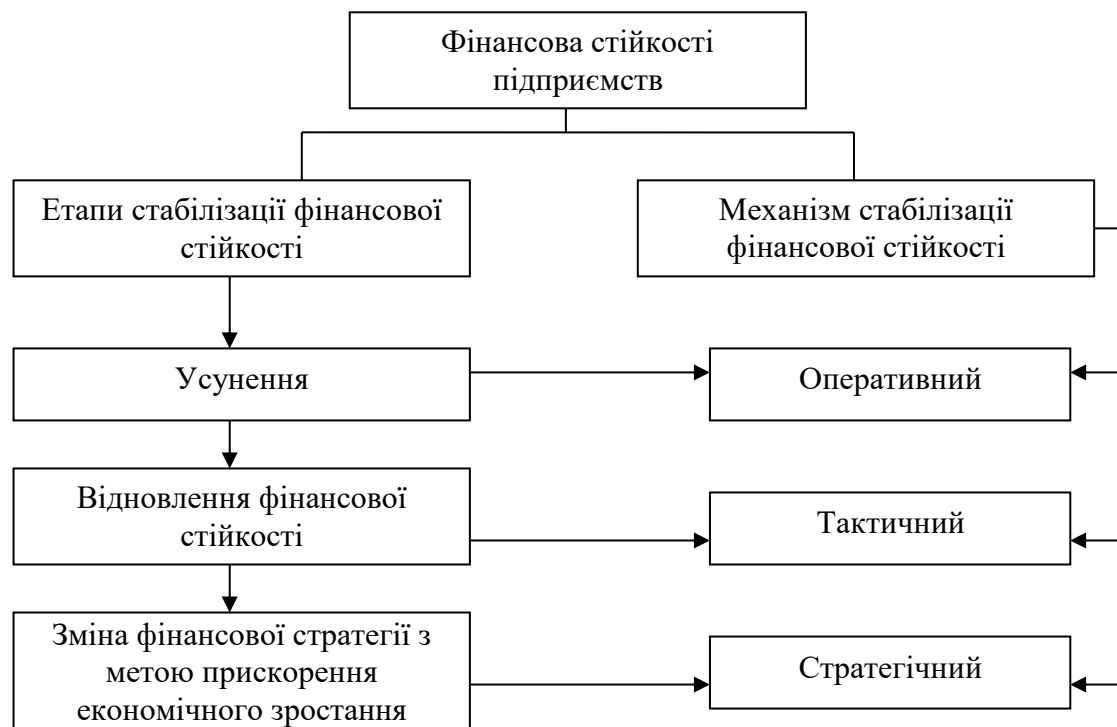

Рис. 1.1 - Етапи та механізм реалізації фінансової стійкості підприємства

Стратегічний механізм фінансової стійкості – це виняткова наступальна стратегія фінансового розвитку, яка забезпечує оптимізацію необхідних фінансових параметрів з урахуванням прискорення загального економічного зростання підприємства.

Діючий механізм фінансової стійкості - це система заходів, спрямованих на скорочення поточних зовнішніх і внутрішніх фінансових зобов'язань підприємства в короткостроковій перспективі і збільшення обсягу фінансових активів. забезпечити своєчасне погашення цих зобов'язань. Принцип «відсікання надлишку», покладений в основу цього механізму, визначає необхідність скорочення як поточних потреб, так і окремих видів ліквідних активів (для негайного перетворення в готівку).

З урахуванням введення цих поправок коефіцієнт чистої поточної платоспроможності визначається за наступною формулою [27, с. 128]:

$$KЧПП = \frac{ПА - ПА_{нл}}{ПП}, \quad (1.1)$$

де КЧПП – коефіцієнт чистої поточної платоспроможності підприємства в умовах розвитку кризи;

ПА – оборотні активи підприємства;

ПА_{нл} - неліквідні оборотні активи підприємства;

ПП – короткострокові фінансові зобов'язання підприємства;

Забезпечити прискорення ліквідності оборотних активів, якщо коефіцієнт більше 1, що забезпечить збільшення позитивного грошового потоку в короткостроковій перспективі. Прискорення часткового виведення основних засобів, якщо коефіцієнт менше 1.

Абсолютним показником фінансової стійкості є наявність власних оборотних коштів, визначається за формулою [26]:

$$ВОК = ВК - НА, \quad (1.2)$$

де ВОК – власний оборотний капітал;

ВК – власний капітал;

НА – необоротні активи.

Цей показник показує суму інвестованих активів, віднесена на власний капітал.

Тип фінансової стійкості розраховується так:

- надлишок або нестача власних оборотних коштів з метою фінансування запасів:

$$\pm BOK = BOK - Z, \quad (1.3)$$

де Z – запаси;

- надлишок або нестача власних та довгострокових джерел фінансування запасів:

$$\pm VD = BOK + ДЗ - Z, \quad (1.4)$$

де $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання;

- надлишок або нестача загальної величини джерел фінансування запасів

$$\pm ZB = BOK + ДЗ + КЗ - Z, \quad (1.5)$$

де $КЗ$ – короткострокові зобов'язання.

Залежно від отриманих значень поділяють такі типи фінансової стійкості: абсолютна, нормальна, нестійке фінансове становище та критичне фінансове становище.

Абсолютна фінансова стійкість виникає у тому випадку, якщо підприємство має високу фінансову незалежність. Абсолютні показники такі (1; 1; 1):

$$\begin{cases} BOK - Z \geq 0 \\ BOK + ДЗ - Z \geq 0 \\ BOK + ДЗ + КЗ - Z \geq 0 \end{cases} . \quad (1.6)$$

Нормальна фінансова стійкість має порушення фінансування оборотних активів, в структурі боргу переважають кредитори та використовуються кредитні кошти при незбалансованості грошового потоку.

Абсолютні показники такі (0; 1; 1):

$$\begin{cases} BOK - Z < 0 \\ BOK + ДЗ - Z \geq 0 \\ BOK + ДЗ + КЗ - Z \geq 0 \end{cases} . \quad (1.7)$$

Тривимірний показник –.

Нестабільна фінансова ситуація характеризується відсутністю основних джерел фінансування запасів. Абсолютні показники (0; 0; 1):

$$\begin{cases} BOK - 3 < 0 \\ BOK + ДЗ - 3 < 0 \\ BOK + ДЗ + КЗ - 3 \geq 0 \end{cases} . \quad (1.8)$$

Тривимірний показник нестійкого фінансового стану –.

У критичній фінансовій ситуації компанія не може покрити всі резерви і витрати, майже на межі банкрутства. Абсолютні показники менше нуля (0; 0; 0).

$$\begin{cases} BOK - 3 < 0 \\ BOK + ДЗ - 3 < 0 \\ BOK + ДЗ + КЗ - 3 < 0 \end{cases} . \quad (1.13)$$

Використання відносних показників в аналізі фінансової стійкості дає можливість провести більш детальну оцінку. Цей аналіз базується на методі коефіцієнтів.

При оцінці фінансового стану підприємства за системою показників важливо порівнювати фактичний рівень показників з їх нормативними значеннями. За результатами вивчення науково-методичних джерел, пов'язаних з оцінкою та управлінням фінансовою стійкістю підприємств, на сьогодні немає єдиного підходу до цього питання, окрім відносних показників існує також оцінка фінансової стійкості підприємств. стабільність підприємства. , використовується абсолютний показник - так званий трикомпонентний показник, який дає можливість визначити тип фінансової стійкості підприємства. Така оцінка фінансової стійкості базується на порівнянні величини резервів і витрат з розміром джерел їх фінансування.

Основною задачею оцінки фінансової стійкості є визначення того, чи здатне підприємство протистояти негативному впливу факторів. За результатами

такого аналізу слід зробити висновок щодо його здатності вести прибуткову діяльність та відсутність загрози банкрутства.

Тому стабілізаційний фінансовий механізм має велике значення з точки зору діяльності підприємства. Ефективність діяльності підприємства залежить від правильної організації фінансового механізму, вибору методів, використовуваних важелів у кожній ситуації. Створення фінансового механізму стабілізації, розширення та поглиблення змісту, основи структурної структури та методичного забезпечення його функціонування дає змогу покращити роботу підприємств у нових економічних умовах..

1.3. Концептуальні засади управління фінансовою стійкістю на підприємстві

Під час усієї діяльності змінюється рух капіталу, структура фондів і джерела їх формування, наявність і попит на фінансові ресурси підприємства, а отже, і фінансовий стан та й його платоспроможність.

Фінансова стійкість є його внутрішньою стороною, яка забезпечує стабільну платоспроможність у довгостроковій перспективі, засновану на позитивному та негативному балансі активів і ресурсів, доходів і витрат. грошові потоки.

Стабільного фінансового стану можна досягти за наявності достатнього власного капіталу, високоякісних активів, достатньої прибутковості, що враховує операційні та фінансові ризики, достатньої ліквідності, стабільного доходу та можливості залучення широкого кола джерел кредитування.

Для збереження фінансової стабільності підприємство повинно мати гнучку структуру капіталу, вміти організувати його рух таким чином, щоб доходи забезпечували постійне перевищення витрат, щоб підтримувати платоспроможність і створювати умови для самофінансування. .

Від виробничої, комерційної та фінансової діяльності залежить фінансове становище, стійкість і стійкість підприємства. Успішне виконання виробничих і

фінансових планів позитивно позначається на фінансовому становищі підприємства. Внаслідок зменшення обсягу реалізації продукції збільшуються витрати на виробництво, зменшується сума доходу і прибутку, і як наслідок погіршується фінансове становище підприємства. і платоспроможність. Тому стабільне фінансове становище – це не щасливий збіг обставин, а результат грамотного та вмілого управління усіма факторами, які впливають на результат діяльності підприємства.

А стабільний фінансовий стан має вплив на виконання планів, забезпечує потребу виробництва необхідними фінансовими ресурсами. Тому фінансова діяльність, як складова господарської діяльності, повинна бути спрямована на забезпечення запланованих надходжень і витрат фінансових ресурсів, дотримання розрахункової дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власного і позикового капіталу.

Багато різних факторів впливають на фінансову стабільність бізнесу та фінансовий стан підприємства. В результаті цих факторів ефективність управління фінансова стабільність залежить від здатності нейтралізувати негативні наслідки або своєчасності виявлення і зниження ризиків, що є наслідком цих факторів.

Складність управління фінансовою стабільністю полягає в тому, що її не можна вважати головною метою діяльності компанії, оскільки досягнення адекватного рівня стабільності пов'язане, насамперед, з розвитком фінансової стабільності. Підтримання фінансової стабільності виправдане, якщо всі зацікавлені сторони (власники, кредитори, постачальники, клієнти, працівники та держава) отримують вигоду від цієї «вигоди». Іншими словами, питання фінансової стабільності слід розглядати в контексті інтересів, пов'язаних з використанням системи, якою є бізнес [4].

Підтримання стабільної діяльності в довгостроковій перспективі будується на концептуальній основі, що включає визначення функцій і принципів, об'єктів, об'єктів, цілей управління фінансовою стабільністю.

Управління фінансовою сталістю, як процес, складається з наступних

кроків:

- етап планування (визначення відповідальних та формулювання цілей);
- аналіз фінансової стійкості підприємства, визначення впливу зовнішніх та внутрішніх факторів;
- розробка та практичне впровадження стратегії;
- = моніторинг реалізації стратегії [2].

Механізм управління повинен будуватися на принципі комплексності, оптимальності, прибутковості та ефективності.

Стратегія управління фінансовою стабільністю, її планування та реалізації повинні охоплювати всі напрямки бізнесу компанії, від початкової стадії запуску до продажу продукції та генерації доходу. Оскільки ефективність менеджменту фінансової стабільності залежить від погодження всіх процесів, що відбуваються всередині компанії [3].

Управління фінансовою стабільністю є елементом управління фінансами підприємств, передумовою стабільного його розвитку.

З метою збереження фінансової стабільності майбутньої роботи підприємства необхідно визначити певний її рівень. Основне значення має визначення рівня фінансової стабільності, кілька факторів, що визначають межі стабільності, обґрунтування методологічного підходу до оцінки, особливо в економічних умовах кризового періоду. Кожен бізнес повинен визначити власні рамки фінансової стійкості. Недостатня фінансова стабільність призводить до неплатоспроможності, а надлишок сприяє формуванню «надлишкових» резервів, по відношенню до яких збільшуються витрати на утримання, виникає дефіцит прибутку і уповільнення.

Визначення стандартизованого ліміту фінансової стабільності є складною задачею. Загальна стабільність підприємства може забезпечуватися тільки за умови стабільного продажу (своєчасної оплати поставленої продукції, наданих послуг, виконаних робіт) і доходу від виробництва продукції, достатньої для виконання зобов'язань перед бюджетом, розрахунків з постачальниками, кредиторами.

Цей баланс — це зміст фінансової стабільності, яка є основною складовою загальної стабільності підприємства, показує стан фінансових ресурсів та ефективність їх використання, що забезпечує безперебійне виробництво та реалізацію продукції, покривати витрати.

Детальне аналізування фінансового стану необхідне для повноти оцінки фінансової стабільності підприємства та розробки фінансового плану. Результатом аналізу є визначення фінансового стану, оцінка платоспроможності та структури балансу. Детальний, поглиблений та всебічний аналіз діяльності компанії проводиться з метою виявлення причин, перспектив та конкретних шляхів поліпшення фінансового стану. Аналіз динаміки капіталу, структури боргів, джерел формування оборотного капіталу та їх структури, матеріальних активів та інших основних засобів, результатів фінансової діяльності підприємства.

Основним результатом аналізу фінансового стану підприємства є порівняння темпів зростання обсягу продажів з показником зростання балансу. Стабільні темпи зростання свідчать про темпи зростання, пропорційні оборотам цих активів.

Основне значення мають показники, що свідчать про наявність, розміщення та використання оборотних коштів.

Врахування цих показників дозволяє зробити аналіз фінансового стану та фінансової стійкості підприємства. Визначте причини проблем. Це в подальшому стане основою для планування заходів, спрямованих на ефективний антикризовий менеджмент.

Доцільно розробити комплексний показник, який дає змогу проводити комплексний аналіз фінансової стійкості з урахуванням усіх аспектів діяльності підприємства.

При послідовному плануванні фінансової стабільності слід враховувати фактори тісних відносин між зовнішнім і внутрішнім середовищем, розподіл фінансових ресурсів, залучених зобов'язанням, розмір інвестицій, специфічні сфери діяльності підприємства, організаційні підрозділи і проекти. Фінансова

стабільність підприємства є головною умовою успішної роботи підприємства в умовах ринку. Якщо бізнес є фінансово стабільним і платоспроможним, то має багато переваг: плані кредитів, залучення інвестицій, вибору постачальників і кваліфікованої робочої сили. Чим більша стабільність підприємства, тим більша його незалежність від змін ситуації на ринку і, таким чином, знижується ризик банкрутства.

Управління фінансовою стійкістю – це значуща функціональна сфера фінансового менеджменту, яка тісно пов'язана з іншими складовими менеджменту. Управління фінансовою стабільністю підприємств — це система принципів і методів, яка дозволяє розробити і прийняти відповідні управлінські рішення, спрямованих на формування і розподіл фінансових ресурсів у такому стані, що дозволяє підприємству отримувати прибуток, збільшувати капітал, зберігати платоспроможність та кредитоспроможність.

Управління фінансовою стабільністю через фінансовий механізм дозволяє досягти запланованого результату лише шляхом поєднання правильної взаємодії всіх елементів. Тому необхідно виконати наступні вимоги [1] функції окремих складових фінансового механізму для виконання повноцінних завдань; управління діями складових фінансового механізму, забезпечення інтересів усіх учасників фінансових відносин; своєчасність реагування елементів фінансового механізму верхнього рівня на зміни, які виникають під впливом елементів нижчого рівня. Рис. 1.2 представляє структуру управління фінансовою стабільністю компанії.

Успішна робота фінансового механізму ґрунтується на узгодженій, навмисній та взаємодоповнюючій роботі всіх складових механізму. Головне завдання, для якого використовується фінансовий механізм, має бути чітко сформульовано.

Основною метою механізму фінансової стабільності підприємств є фінансова безпека, стабільність експлуатації та розвитку в поточний та майбутній періоди.

Рис. 1.2 - Складові механізму управління фінансовою стійкістю

Процес досягнення визначеної головної мети механізму фінансової стабільності бізнесу повинен бути спрямований на вирішення основних

проблем: формування оптимальної структури капіталу в забезпеченні ефективних довгострокових можливостей розвитку; платоспроможність і постійна ліквідність зобов'язання; максимальне повернення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності; відповідність високої вартості капіталу розміру активів; балансування грошових потоків підприємства; мінімальні витрати на придбання підприємством позикового капіталу. Досліджуючи структуру механізму та особливості його роботи, можна виділити основні напрями його розвитку:

удосконалення управління власним оборотним капіталом, що є найважливішим чинником фінансової стабільності підприємства (оптимізація його обсягів, підтримання ліквідності, прискорення обороту, захист від інфляції.

формування політики управління грошовими потоками, яка залежить від оперативного фінансового планування.

створення на підприємстві системи фінансового контролінгу, що включає: визначення предмета контролінгу; визначення видів та обсягу контролінгу; встановлення системи пріоритетів для контрольованих показників; розробка системи кількісних контрольних стандартів; побудова системи моніторингу фінансових показників; розробка системи алгоритмів дій для усунення неузгодженостей.

Успішна робота цього механізму на підприємстві можлива за умови здійснення виваженої політики управління власними оборотними коштами; грошовими потоками та організація фінансового контролю на підприємстві.

Справжньою опорою української економіки є підприємці та компанії, здатні стабільно працювати в умовах війни. Поява національного бізнесу є запорукою того, що державний бюджет буде виконано, а населення залишиться платоспроможним. Активізація економічної діяльності є ключовим фактором зміцнення економічної стабільності держави, а отже, її здатності ефективно протистояти агресору.

Тому парламент та уряд виступили з низкою ініціатив щодо підтримки підприємництва під час війни. Нові правила включають нижчі вимоги до бізнесу,

доступні кредити, можливості переміщення після активних бойових дій та інші вдосконалення, які будуть підтримувати бізнес.

1. Зменшення податкового тиску, спрощення та поліпшення податкових правил на воєнний період

Якщо в умовах воєнного стану особа не може вчасно сплачувати податки та збори, подавати звітність (крім податків), зареєструвати податкові та акцизні накладні тощо – вона звільняється від фінансової та адміністративної відповідальності. Це звільнення поширюється як на фізичних, так і на юридичних осіб. При цьому ці зобов'язання мають бути виконані протягом 3 місяців після припинення або скасування воєнного стану.

Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки припиняються. [24]

У період воєнного стану:

знижена ставка ПДВ з 20% до 7% при операції доставки та ввезення на митну територію України бензину, важких дистилятів і скрапленого газу з нульовим акцизом, а також сировини нафти або нафтопродуктів;

ПДВ не стягується з товарів, пошкоджених (втрачених) внаслідок форс-мажорних обставин під час війни, а також з товарів, переданих у державну або комунальну власність, у тому числі для добровільного утворення територіальних громад, а також переданих іншим особам для захисту України у воєнному стані;

ПДВ не стягуватиметься при передачі (поставці) товарів, у тому числі палива, на потреби армії з метою забезпечення оборони України під час воєнного стану;

Не оподатковуватиметься ПДВ при ввезенні товарів на митну територію України в митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, зареєстрованими як платники єдиного податку першої, другої та третьої груп, за винятком платників податку, які є іншими платниками податку на додану вартість;

ПДВ не стягується при ввезенні фізичними особами на митну територію України легкових автомобілів, їх кузовів, причепів і напівпричепів, мотоциклів,

транспортних засобів для перевезення 10 і більше осіб, транспортних засобів для перевезення вантажів відповідно [25]

2. Кредитування та компенсації для бізнесу

Програму «Доступні кредити» 5-7-9% продовжено, щоб кожна компанія в Україні, незалежно від річного доходу, під час воєнного стану та через 1 місяць після його закінчення могла отримати позику від 0% до 60 млн грн. Після закінчення цього терміну і до кінця терміну кредиту відсоткова ставка по кредиту становитиме 5%.

5 років для інвестиційних позик на придбання основних засобів,

3 роки для позик на доповнення оборотних коштів для здійснення підприємницької діяльності.

Розмір гарантії кредиту становить 50% від суми кредиту [26].

3. Релокація бізнесу

За допомогою органів державної влади та місцевого самоврядування створюються умови для:

безкоштовне переміщення підприємств;

вибір відповідних територій для виробництва, переміщення та розселення персоналу;

підбір працівників на місця відрядження після переїзду.

Головною умовою такого переїзду є наявність логістичних можливостей без зайвого ризику для водіїв та залізничників. Тому переміщення не відбувається в зоні прямих бойових дій і гуманітарних коридорів.

Приватні особи, які працюють у компанії з переїзду, повинні подавати заявку на переїзд окремо. Після прибуття на нове місце, фахівці обласної адміністрації, Держслужби зайнятості та Держпраці допомагають підприємству в організації [27].

Підприємства в зоні бойових дій можуть отримати державну допомогу для передачі потенціалу в західні області України. Для всіх підприємств створені умови для забезпечення безкоштовного переміщення до місця тимчасового переміщення, а також вибору відповідних ділянок для виробництва,

переміщення та розселення персоналу, а також підбору працівників на об'єкт після переїзду.

Висновок по розділу 1

Під час дослідження питання фінансової стабільності виявлена значна кількість трактувань сутності «фінансова стійкість», як стан і структура активів і ресурсів, що впливає з традиційного трактування фінансової справи, система економічних відносин, при формуванні, розподілі та використанні фінансових ресурсів.

Узагальнюючи всі трактування «фінансової стійкості», стверджуємо, що вона є основним елементом стійкості підприємства, результатом взаємозв'язку складових фінансової системи, створюється під час відносин компанії та усіх видів діяльності.

Фінансова стійкість – якісна характеристика фінансового стану, яка показує зміни у фінансових відносинах підприємства під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, ефективність проектування, розподілу та використання фінансових ресурсів компанії.

Повні результати оцінки отримуються при розрахунку абсолютних і відносних показників, як це рекомендовано більшістю авторів. Фінансова стійкість напряму пов'язана з платоспроможністю підприємства, тому також слід розраховувати показники ліквідності та платоспроможності.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ТОВ «ДЕЛЬТА-5»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства

Предметом діяльності ТОВ «Дельта-5» є оренда та експлуатація власного або орендованого майна. Товариство має право здійснювати інші види діяльності, не заборонені чинним законодавством України. Компанія також може здійснювати неспеціалізовані оптові та автомобільні вантажні перевезення.

ТОВ «Дельта-5» юридичної особи з моменту державної реєстрації. Має самостійний баланс, розрахунковий та банківський рахунок. Майно складається з основного та оборотного капіталу, а також матеріальних активів і нематеріальних активів, вартість яких відображається в балансі компанії..

ТОВ «Дельта-5» створено в 1997 році. Розташовано в м. Кривий Ріг. Товариство здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, Статуту та внутрішніх положень. Товариство має круглу печатку, штамп і фірмовий бланк.

Відповідно до статуту товариства кошти розподіляються між засновниками пропорційно сплаченим часткам. Товариство має право змінювати розмір статутного фонду.

Веде оперативний, бухгалтерський та податковий облік за результатами діяльності підприємства, а також веде статистичну звітність і подає її органам державної статистики в установленому порядку та кількості..

2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «Дельта-5»

На короткострокову та довгострокову платоспроможність бізнесу впливає його здатність отримувати прибуток. Тому розглянемо наступний аспект бізнесу – рентабельність, яка є якісним показником ефективності бізнесу. Зазвичай при розрахунку рентабельності визначають відношення прибутку до таких показників: продажі, активи, власний капітал. Загальноприйнятих значень рентабельності, які можна використовувати при аналізі, немає, тому підвищення вищевказаних коефіцієнтів можна вважати позитивною тенденцією в динаміці звітних періодів.

Рівень рентабельності підприємства розраховується як відношення його прибутку до певного базового показника, що характеризує товарообіг (виробництво), собівартість продукції та обсяг реалізації або ресурси, що використовуються для отримання цих прибутків. Основним джерелом інформації для аналізу та оцінки прибутковості бізнесу є форма 2 «Звіт про фінансові результати», додаткова форма 1 «Баланс» та інші.

Розглянемо такі показники рентабельності [4]:

1. Рентабельність активів (також відома як ROA) описує, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для отримання прибутку, тобто скільки гривня інвестувала в активи компанії. Коефіцієнт визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів:

$$P_a = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} \quad (2.1)$$

2. Рентабельність власного капіталу (ROE) характеризується ефективним використанням власного капіталу. Коефіцієнт визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості капіталу:

$$P_{в.к} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.2)$$

3. Рентабельність від реалізації, показує, скільки прибутку компанія отримала від продажу в гривні:

$$P_{p.n} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка}} \quad (2.3)$$

4. Рентабельність оборотних активів – показує, який прибуток принесе кожна гривня, вкладена в оборотні активи:

$$P_{o.a} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Оборотні активи}} \quad (2.4)$$

Таблиця 2.1 - Розрахунок показників рентабельності ТОВ «Дельта-5»

Показник	2019 р	2020 р	2021 р	Відхилення 2020 р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.	
				Абсол.	%	Абсол.	%
Чистий прибуток, тис. грн..	96,4	-16,1	-122,6	-112,50	-116,70	-106,50	661,49
Активи, тис. грн..	206,4	193,4	74,2	-13,00	-6,30	-119,20	-61,63
Власний капітал, тис. грн..	185,9	169,8	47,2	-16,10	-8,66	-122,60	-72,20
Виручка, тис. грн..	574,9	432,9	421,2	-142,00	-24,70	-11,70	-2,70
Оборотні активи, тис. грн..	203,9	191,1	74,2	-12,80	-6,28	-116,90	-61,17
Рентабельність активів	46,71	-8,32	-165,23	-55,03	-117,82	-156,90	1884,80
Рентабельність власного капіталу	51,86	-9,48	-259,75	-61,34	-118,28	-250,26	2639,43
Рентабельність реалізованої продукції	16,77	-3,72	-29,11	-20,49	-122,18	-25,39	682,64
Рентабельність оборотних активів	47,28	-8,42	-165,23	-55,70	-117,82	-156,80	1861,20

За проаналізованими даними можна зробити висновок, що протягом 2019 - 2021 років прослідковується поступове погіршення результатів фінансової

діяльності підприємства за рахунок нерентабельного використання фінансових ресурсів, що призвело до появи збитків у підприємства з 2020 року.

Аналізуючи показники діяльності, бачимо, що підприємство за три роки поступово знижує виручку від реалізації з 574,9 тис. грн. у 2019 році до 421,2 тис. грн. у 2021 році, що є одним з факторів збиткової діяльності. Сума чистого збитку склала в -122,6 тис. грн. у 2021 році, що на 106,5 тис. грн. або 661% більше ніж у 2020 році.

Але розглядаючи рентабельність підприємства, можна засвідчити, що при зростанні збитків в 2021 році, підприємство здійснювало свою діяльність менш ефективно, про що говорить негативне значення рентабельності активів та рентабельності власного капіталу.

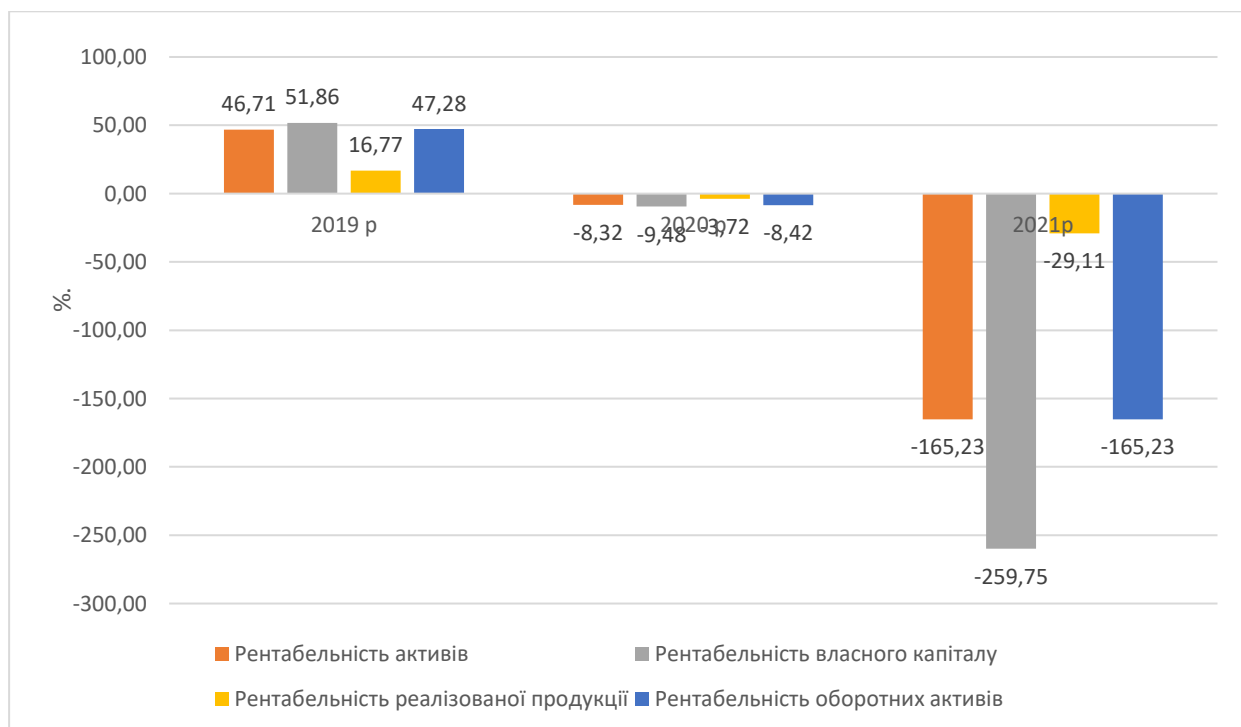

Рис. 2.1 - Динаміка рентабельності ТОВ «Дельта-5»

Тобто, підприємству потрібно запроваджувати заходи, які дозволять більш ефективно використовувати майно та капітал підприємства та інші заходи. На підставі проаналізованих даних можна зробити висновок, що протягом 2019-2021 років фінансове становище підприємства поступово погіршуватиметься

через неефективне використання фінансових ресурсів, що призвело до збитковості підприємства.

2.3. Аналіз структури та динаміки активів підприємства та джерел їх фінансування

Оборотні кошти становлять значну частину загального капіталу. Фінансові показники бізнесу сильно залежать від раціональності розміщення та ефективності використання.

Внутрішній аналіз оборотних коштів дає можливість вивчити можливі резерви підвищення ефективності їх використання,

Від правильності та доцільності інвестування фінансових ресурсів у активи залежить стабільність фінансового становища підприємства, тому для оцінки необхідно контролювати склад, структуру та джерела активів та причини їх зміни.

Показники структурної динаміки відображають частку кожного виду власності у зміні загальних активів. На основі їх аналізу можна зробити висновки, в які активи вкладено нові позикові фінансові ресурси або які активи зменшилися внаслідок відтоку фінансових ресурсів.

Таблиця 2.2 - Частка оборотних і необоротних активів в структурі майна ТОВ «Дельта-5»

Показник	2019 р	2020 р	2021 р	Відхилення 2020 р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.	
				тис. грн	%	тис. грн	%
Активи, тис.грн.	206,4	192,4	74,2	-14,00	-6,78	-118,20	-61,43
Необоротні активи, тис.грн	2,5	2,3	2,2	-0,20	-8,00	-0,10	-4,35
Питома вага, %	1,21	1,20	2,96	-0,02	-1,31	1,77	148,03
Оборотні активи, тис.грн	203,9	191,1	72	-12,80	-6,28	-119,10	-62,32
Питома вага, %	98,79	99,32	97,04	0,54	0,54	-2,29	-2,30

На підставі таблиці 2.2 можна констатувати, що у 2021 році вартість активів підприємства значно знизилася на 118,2 тисячу гривень порівняно з 2020 роком, результатом цього зменшення є зменшення товарообігу підприємства, що має негативну характеристику.

Значну частину активів становлять оборотні – у 2019 році оборотні активи становили 98,79%; у 2020 році – 99,32% і в 2021 році – 97,04%. Тобто частка основних засобів у структурі корпоративних активів поступово зменшується.

Визначення джерел оборотних активів є важливим кроком у аналізі ефективного використання.

Відсутність оборотних коштів призводить до фінансових труднощів. Наявність надлишку оборотних коштів на підприємстві сприяє формуванню надлишкових запасів, відволіканню оборотних активів від господарського обороту, знижує відповідальність за цілеспрямоване та раціональне використання власного та позикового капіталу.

Основні джерела оборотних активів: власні ресурси, позикові ресурси.

Мінімальні потреби компанії в оборотному капіталі, як правило, покриваються такими власними коштами: підписний капітал, акціонерний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, компанії спеціального призначення [22].

Джерела фінансування оборотних коштів підприємства відповідає наявному у підприємства прибутку та власним зобов'язанням сталевих зобов'язань.

Розмір коштів, витрачених на поповнення власних коштів, залежить від загального прибутку, можливого обсягу позикових коштів та інших факторів. Запозичення вимагає від підприємств певних фінансових витрат, тому для багатьох підприємств основним джерелом оборотних активів є зобов'язання постачальника.

Загальний аналіз джерел оборотних активів можна здійснити за допомогою наведеної нижче таблиці 2.3:

З наведеної таблиці добре видно, що більшість активів компанії – це власні кошти, які зменшилися з 90,07% у 2019 році до 63,61% у 2021 році. Платоспроможний капітал повинен становити 30-60% загальних ресурсів оборотного капіталу, якщо їх частка менша, це може свідчити про фінансові проблеми компанії.

На рисунку 2.2 показано динаміку зміни співвідношення власного капіталу до боргового та оборотних і необоротних активів ТОВ «Дельта-5».

Таблиця 2.3 - Джерела формування активів ТОВ «Дельта-5»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021р.	Відхилення 2020 р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.	
				тис. грн	%	тис. грн	%
Капітал, тис. грн	206,4	192,4	74,2	421,1	35,10	831,4	51,30
Власний капітал, тис. грн	185,9	169,8	47,2	-16,10	-8,66	-122,60	-72,20
Питома вага, %	90,07	88,25	63,61	-1,81	-2,01	-24,64	-27,92
Позикові кошти, тис. грн	20,5	23,6	27	3,10	15,12	3,40	14,41
Питома вага, %	9,93	12,27	36,39	2,33	23,50	24,12	196,66

Бачимо, що позичковий капітал за рахунок рахунків товарів, робіт і послуг, який зріс з 9,93% до 36,39%.

З рисунка 2.2 видно, що темпи зростання позикового капіталу значно вищі за власний, а коефіцієнт основних фондів також є позиковим капіталом.

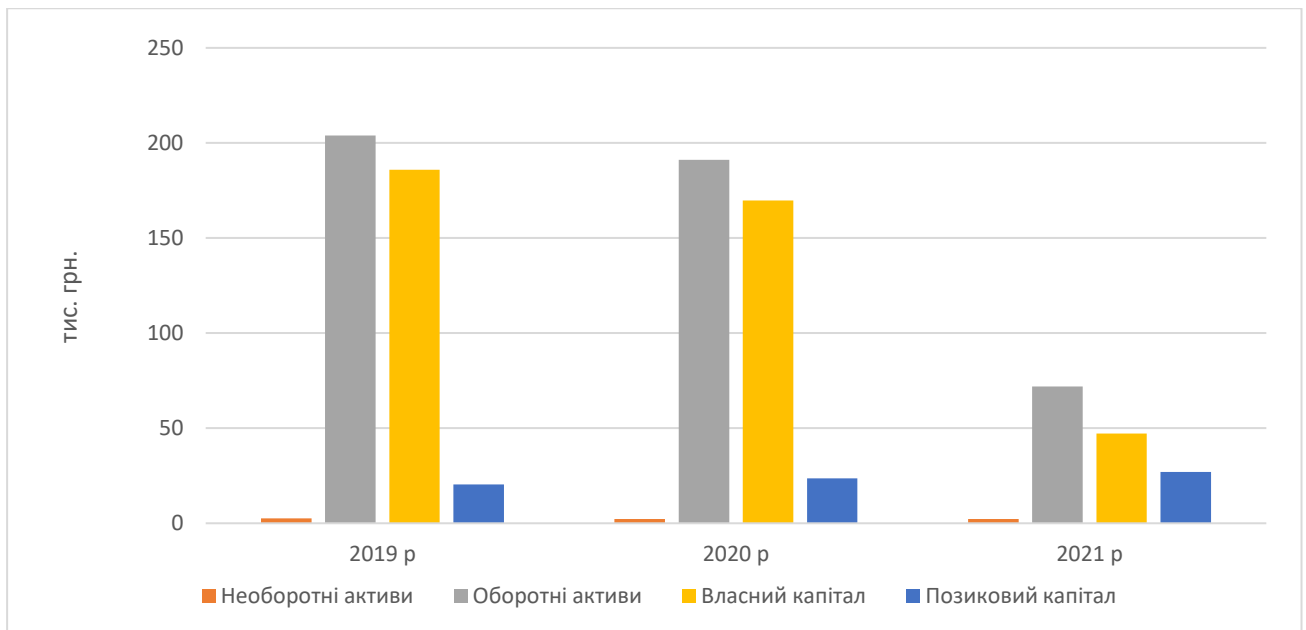

Рис. 2.2 - Динаміка майна підприємства та джерел його формування

Більш детальний аналіз позикових коштів в табл. 2.4. Дані в таблиці узагальнено та розраховано співвідношення кожної статті поточних зобов'язань.

Таблиця 2.4 - Аналіз структури позикових коштів ТОВ «Дельта-5»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021р.	Відхилення 2020 р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.	
				тис. грн	%	тис. грн	%
Позикові кошти, тис. грн	20,5	23,6	27	3,10	15,12	3,40	14,41
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом, тис. грн..	7,9	8,8	11	0,90	11,39	2,20	25,00
Питома вага, %	38,54	37,29	40,74	-1,25	-3,24	3,45	9,26
Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці, тис. грн.	1,8	4	5,2	2,20	122,22	1,20	0,00
Питома вага, %	8,78	16,95	19,26	8,17	93,03	2,31	0,00
Інші поточні зобов'язання, тис. грн..	10,8	10,8	10,8	0,00	0,00	0,00	0,00
Питома вага, %	52,68	45,76	40,00	-6,92	-13,14	-5,76	-12,59

Бачимо, що позиковий капітал сформований за рахунок інших поточних зобов'язань та поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом та оплати праці. Сума перших зобов'язань не змінюється щороку та складає 10,8 тис. грн, питома вага їх теж знижується з 52,68% до 40%. Це більше пов'язано зі зростанням загальної суми поточних зобов'язань. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом щороку зростає на 0,9 тис. грн в 2020 році та на 2,2 тис. грн в 2021 році. Щодо питомої ваги, то вона теж зростає з 38,5% до 40,74%. Також простежується зростання зобов'язань з оплати праці з 1,8 тис. грн в 2019 році до 5,2 тис. грн. в 2021 році.

Показник наявність оборотних коштів власними ресурсами - для характеристики джерел оборотних активів. Показник наявності власних оборотних активів свідчить про забезпеченість підприємства власними джерелами фінансування. Найбільш надійні партнери із значним розміром власного оборотного капіталу. Ці підприємства мають можливість відповідати за своїми зобов'язаннями, збільшувати масштаби своєї діяльності.

Таблиця 2.5 - Розрахунок джерел формування оборотних активів

Показник	2019 р.	2020 р.	2021р.
Власний капітал, тис. грн..	185,9	169,8	47,2
Необоротні активи, тис. грн..	2,5	2,3	2,2
Наявність власних оборотних засобів тис. грн.	183,4	167,5	45

Наведені розрахунки у таблиці 2.5 та рис. 2.3 дають підставу для таких висновків. За звітний період на підприємстві значно погіршилось становище щодо фінансування його потреби в оборотних активах. Сума власних оборотних активів поступово зменшується в 4 рази та у 2021 році підприємство вже має найменше значення власних оборотних коштів, що є негативним явищем, хоча підприємство має власні оборотні кошти..

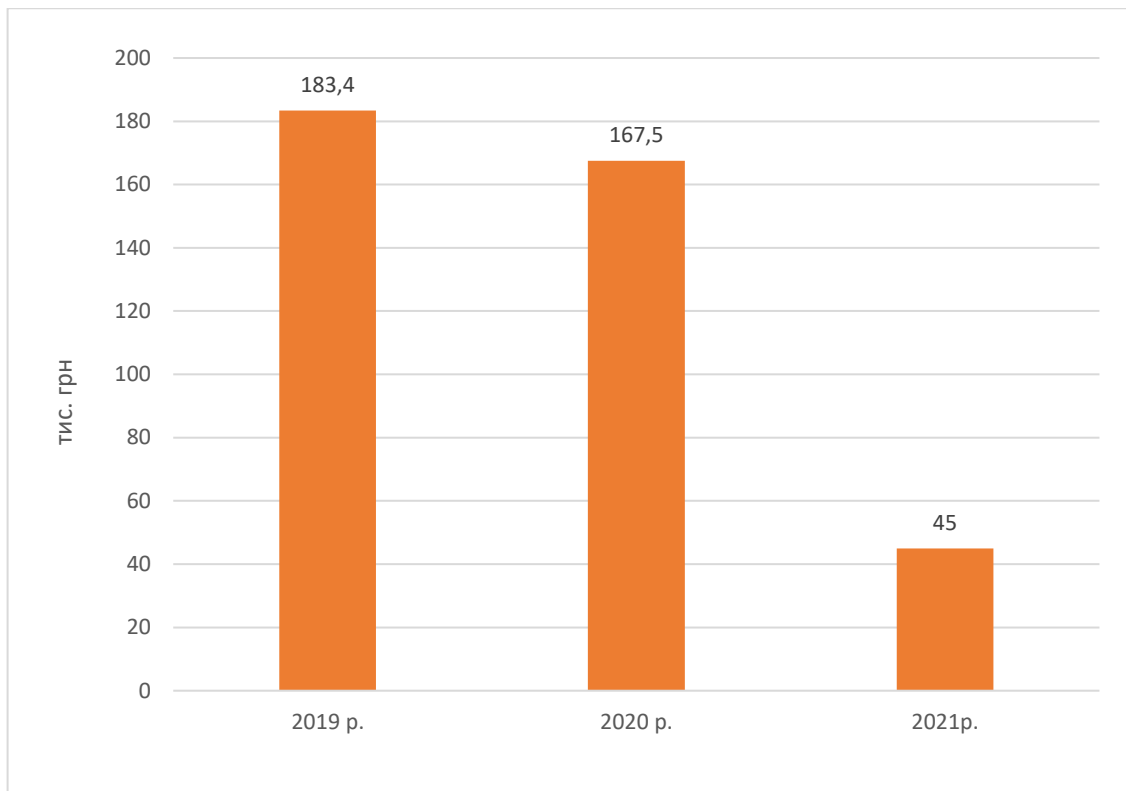

Рис. 2.3 - Динаміка наявності власних оборотних коштів

Джерела формування оборотних коштів впливають на їх обертання. Характеристики різних джерел та принципи різного використання власних і позикових оборотних активів впливають на їх ефективне використання. Рациональне освоєння цих ресурсів суттєво впливає на виробничий процес, фінансове становище підприємства та його фінансові результати з мінімально необхідним оборотним капіталом.

Структура оборотних активів – це співвідношення між окремими елементами оборотних активів підприємства [22]. Структура оборотних коштів та їх динаміка представлена у таблиці 2.6.

За даними таблиці 2.6 можна зробити висновок, що найбільш питому вагу в структурі оборотних активів підприємства має інша поточна дебіторська заборгованість: у 2019 році – 98,43%, у 2020 році – 97,38%, у 2021 році – 64,72%, Порівнюючи з попередніми роками у 2021 році питома вага цього елемента зменшилась на 3,71%, але залишається домінуючим.

Таблиця 2.6 - Аналіз структури й динаміки оборотних активів ТОВ «Дельта-5»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021р.	Відхилення 2020 р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.	
				тис. грн	%	тис. грн.	%
Оборотні активи всього, тис .грн,	203,9	191,1	72	-12,80	-6,28	-119,1	-62,32
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, тис .грн	2,7	3,2	2,8	0,50	18,52	-0,40	-12,50
Питома вага, %	1,32	1,67	3,89	0,35	26,46	2,21	132,24
Інша поточна дебіторська заборгованість, тис. грн	200,7	186,1	68,2	-14,60	-7,27	-117,9	-63,35
Питома вага, %	98,43	97,38	94,72	-1,05	-1,06	-2,66	-2,73
Грошові кошти, тис. грн	0,5	1,8	1	1,30	260,00	-0,80	-44,44
Питома вага, %	0,25	0,94	1,39	0,70	284,11	0,45	47,45

Крім цього, простежується коливання дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом у абсолютному значенні з 2,7 тис. грн до 2,8 тис. грн. у 2021 році, питома вага навпаки зростає з 1,32% у 2019 році до 3,89% у 2021. Все це свідчить про не якісне управління розрахунками підприємства.

Структура активів з високою вагою боргу та низькою грошовою вагою може свідчити про проблеми з маркетинговою політикою компанії. Дебіторська заборгованість і грошові кошти від компанії повинні бути мінімізовані. При цьому підприємство може створити оптимальний розмір дебіторської заборгованості лише завдяки ефективному кредитному управлінню, який укладає вигідні договори постачання продукції та обирає найкращі сучасні форми розрахунків з дебіторами, стимулює збут, отримуючи прибуток від комерційних кредитів. До мінімізації коштів мають бути дотримані певні вимоги: своєчасна оплата рахунків кредиторів, залучення в обіг вільних коштів.

При аналізі дебіторської заборгованості важливо перевірити співвідношення дебіторської заборгованості до зобов'язань. У процесі виробництва постачальники значно перевищують вимоги. Деякі економісти-теоретики вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, оскільки підприємство залучає більше грошей, ніж відволікає з обороту. Але бухгалтери-експерти оцінюють цю ситуацію лише негативно, оскільки підприємство має погасити заборгованість незалежно від статусу претензій.

За даними фінансової звітності можна виділити ряд показників, що характеризують стан дебіторської заборгованості [20].

Ці показники включають:

1. Оборотність дебіторської заборгованості:

$$O_o = \frac{B}{D}, \quad (2.5)$$

де O_o – оборотність дебіторської заборгованості;

B – виручка від реалізації продукції;

D – дебіторська заборгованість.

2. Період погашення дебіторської заборгованості :

$$P_o = \frac{360}{O_o}, \quad (2.6)$$

де P_o – період погашення дебіторської заборгованості;

3. Відношення дебіторської заборгованості до виручки від реалізації:

$$D_z = \frac{D}{B}, \quad (2.7)$$

де D – величина дебіторської заборгованості за період;

B – виручка від реалізації.

Розрахунок показників стану дебіторської заборгованості розглянемо за

даними наступної табл. 2.7.

Таблиця 2.7 - Розрахунок показників стану дебіторської заборгованості

Показник	2019 р	2020 р	2021р
Виручка від реалізації, тис. грн..	574,9	432,9	421,2
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	203,4	203,4	189,3
Оборотність дебіторської заборгованості	2,83	2,13	2,23
Період погашення дебіторської заборгованості, дн	127	169	162
Відношення дебіторської заборгованості до виручки від реалізації продукції	0,35	0,47	0,45

За даними таблиці 2.7 можна зробити висновок, що у 2021 році відбулось зменшення оборотності дебіторської заборгованості, тобто збільшилась тривалість оборотності дебіторської заборгованості на 35 днів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

В цілому дебіторська заборгованість в складі виручки від реалізації значно зросла, а саме з 35% у 2019 році до 45% у 2021 році, тобто значна кількість виручки від реалізації не надходить на підприємство у вигляді грошових коштів. Розглядаючи оборотність дебіторської заборгованості, слід відмітити її зниження з 2,83 у 2019 році до 2,23 у 2021 році, що призвело й до вповільнення періоду погашення з 127 днів до 162 днів. Тобто, в 2019 році підприємство мало розрахунки з контрагентами більш сприятливі.

Грошові оборотні кошти займають найменшу питому вагу в структурі оборотних активів підприємства, це є негативною тенденцією.

Таким чином, можна стверджувати що діяльність підприємства в 2021 році значно погіршилась, про що свідчить падіння суми грошових коштів та накопичення дебіторської заборгованості.

2.4. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших ознак фінансового становища підприємства, яка характеризує результати його поточного інвестиційного та фінансового розвитку, містить інформацію, необхідну для інвесторів, відображає здатність підприємства розраховуватися за боргом, зобов'язань та збільшення економічного потенціалу.

Ефективність використання оборотних активів істотно впливає на ефективність і фінансове становище підприємства.

Усі бізнес-одиниці мають внутрішню, фінансову та загальну стійкість. Внутрішня стабільність досягається в такому стані економіки підприємства, що забезпечує досить високий фінансовий результат його діяльності. Фінансова стабільність може бути досягнута за рахунок стабільних додаткових витрат, вільного руху коштів і стійкого економічного зростання. Загальна стабільність характеризується позитивним балансом чистого грошового потоку [18].

Тобто фінансова стійкість — це фінансово-економічний стан підприємства, при якому платоспроможність зберігає схильність до стабільності, а співвідношення власного капіталу та боргового капіталу знаходиться в межах, що забезпечують цю платоспроможність [13].

Фінансова стабільність підприємства характеризується рядом фінансових показників. Вони розраховуються як співвідношення абсолютних активів і пасивів балансу. Аналіз фінансової стабільності описано в таблиці 2.8.

Коефіцієнт ефективності використання всього майна підприємства показує суму балансового прибутку, необхідного на 1 грн. ресурсів. Цей показник завжди вищий у підприємств з науково обґрунтованою системою використання праці, матеріалів і ресурсів.

За умови, що величина цього коефіцієнту більша за 0,15 в 2019 році, підприємство зможе здійснювати розширене відтворення. Починаючи з 2020 року значення коефіцієнту стало негативним, так як отримало збитки, які зросли в 2021 році, тому значення показника в 2021 році збільшило негативне значення

вдвічі. Тобто коефіцієнт ефективності використання всього майна значно нижчий за нормативне значення.

Таблиця 2.8 - Розрахунок показників фінансової стійкості ТОВ «Дельта-5»

Показник	Норматив	2019 р	2020 р	2021 р
Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	Понад 0,15	0,47	-0,08	-1,65
Коефіцієнт незалежності	Від 0,5 до 0,8	0,90	0,88	0,64
Коефіцієнт фінансової залежності	Понад 1,9	1,11	1,14	1,57
Коефіцієнт фінансової стійкості	Понад 0,6	0,90	0,88	0,64
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,5	0,90	0,88	0,63
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	Менш як 1,0	0,11	0,14	0,57
Коефіцієнт фінансування	Понад 1,0	9,07	7,19	1,75

Коефіцієнт концентрації власного капіталу показує частку власного капіталу у загальній її сумі. Чим вищий цей коефіцієнт, тим фінансово стабільніший, стабільний і незалежний від зовнішніх кредиторів. Найпоширенішою є думка, що коефіцієнт власного капіталу має бути не менше 0,6. Кредитори вважають за краще інвестувати в компанію з високим коефіцієнтом власного капіталу, оскільки вона, швидше за все, погасить борги за свій рахунок. Високе значення показника свідчить про довіру банків до компанії, а отже, про фінансову надійність. Низьке значення цього коефіцієнта свідчить про те, що позичати в банку неможливо, що є застереженням для інвесторів та кредиторів. На даному підприємстві прослідковується падіння цього коефіцієнта з 0,9 до 0,64, що свідчить з одного боку про фінансову стійкість і незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів, але з іншого боку – про зростання заборгованості та зниження власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності - зворотний до коефіцієнта

незалежності. Збільшення цього показника означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства. Якщо його вартість близька до одиниці, це означає, що власники повністю фінансують свій бізнес, якщо вона перевищує одиницю – навпаки. У 2019 році коефіцієнт фінансової залежності становив 1,11 у 2021 році – 1,57, тобто ресурси підприємства майже повністю сформовані зі власних джерел.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує, наскільки підприємство може використовувати всі джерела фінансування загальної вартості нерухомості під час поточної діяльності без шкоди для кредиторів, а також обмежує використання короткострокових позик для нарощування активів компанії. При цьому коефіцієнт фінансової стійкості також знизився за рахунок зменшення власного капіталу та довгострокових кредитів, а також збільшення короткострокової заборгованості підприємства.

Коли коефіцієнт оборотного капіталу зменшується з нормативним значенням, структура є неадекватною, а підприємство неплатоспроможним. Збільшення значення показника свідчить про гарне фінансове становище підприємства та його здатність проводити незалежну фінансову політику. Прослідковується постійне зниження коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами, у зв'язку зі зниженням власного капіталу в 2021 році.

Найпоширенішою оцінкою фінансової стійкості компанії є відношення боргу до власного капіталу. Збільшення його в динаміці є свідченням про зростання залежності від зовнішніх інвесторів і кредиторів, або про зниження фінансової стійкості. Згідно з таблицею, цей коефіцієнт зростає і складе 0,57, що негативно позначиться на фінансовому становищі підприємства, хоча він знаходиться в межах норми, так як свідчить про зростання питомої ваги позикового капіталу.

Аналіз усіх показників свідчить про те, що незалежність та фінансова стабільність компанії у 2021 році значно погіршилися через збільшення зобов'язань компанії.

Однією з умов стабільної роботи підприємства в поточному та майбутньому періоді є забезпечення своєчасних розрахунків з постачальниками, банками, бюджетом та працівниками. А це можливо лише за умови наявності відповідного обсягу оборотних активів та ліквідності з оптимальною структурою. Підприємства повинні мати певну суму оборотних коштів для погашення своїх зобов'язань, яка визначається ліквідністю їх активів.

1. Найбільш ліквідні активи (A1) – це суми за всіма статтями коштів та їх еквівалентів і короткотермінові фінансові вкладення:

2. Активи, які швидко реалізуються (A2) – це активи, для перетворення яких на гроші потрібний певний час

3. Активи, що реалізуються повільно (A3) – це статті 2-го розділу активу балансу, які включають запаси та інші оборотні активи. Інколи певні запаси потребують додаткової обробки для того, щоб їх можна було продати, а на все це потрібен час.

4. Активи, що важко реалізуються (A4) – це активи, які передбачено використовувати в господарській діяльності протягом тривалого періоду:

Пасиви балансу відповідно до строків погашення зобов'язань групуються так:

1.Негайні пасиви (П1) – це кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги:

2. Короткострокові пасиви (П2) – це інші поточні зобов'язання:

3. Довгострокові пасиви (П3) :

4. Постійні пасиви (П4) – власний капітал :

Підприємство є ліквідним, якщо його поточні активи перевищують поточні зобов'язання. Тобто, якщо оборотний капітал підприємства складається виключно з грошових коштів та короткострокової дебіторської заборгованості, таке підприємство є більш ліквідним, ніж там, де складається переважно із запасів. Тому, щоб оцінити реальний рівень ліквідності, необхідно проаналізувати ліквідність балансу.

Ліквідність балансу оцінюється для визначення кредитоспроможності бізнесу. Ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства активами, термін погашення яких відповідає строку погашення зобов'язань.

Наступний етап аналізу ліквідності є розрахунок основних відносних показників ліквідності та їх аналіз.

1. Коефіцієнт загальної ліквідності визначає комплексну оцінку платоспроможності підприємства і розраховується за такою формулою:

$$K_{з.л} = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2} \quad (2.8)$$

Він показує, скільки грн на одну гривню короткострокових зобов'язань піде на оборотні активи підприємства. Отже, якщо поточні активи перевищують поточні зобов'язання, підприємство вважається ліквідним. Теоретичне значення цього коефіцієнта визначається як сума від 2 до 2,5. На практиці ж форми розрахунку, оборотність оборотних активів, галузеві та інші характеристики підприємства можуть дати цілком задовільні результати при значно нижчому (але більше одного) значенні загального коефіцієнта.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності – цей коефіцієнт семантично подібний до коефіцієнта покриття, він розраховується лише для оборотних активів з виключенням запасів:

$$K_{ш.л} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2} \quad (2.9)$$

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$K_{абс.л} = \frac{A1}{П1 + П2} \quad (2.10)$$

Цей коефіцієнт показує, яку частину короткострокових позикових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Теоретично достатнім значенням для коефіцієнта абсолютної ліквідності є 0,2 - 0,35.

Визначити ліквідність балансу шляхом порівняння результату балансу за групами активів і пасивів шляхом складання табл. 2.9

Баланс буде абсолютно ліквідним, якщо: - $A1 \geq П1$;

- $A2 \geq П2$;

- $A3 \geq П3$;

- $A4 \leq П4$.

Якщо для підприємства виконуються перші три умови, то має бути виконана остання умова, оскільки свідчить про наявність власних оборотних активів.

Таблиця 2.9 - Ліквідність балансу ТОВ «Дельта-5»

Актив	2019 р	2020 р	2021р
A1.	0,5	1,8	1
A2.	203,4	189,3	71
A3.	0	0	0
A4.	2,5	2,6	2,5
Баланс	206,4	193,4	74,2
Пасив			
П1.	0	0	0
П2.	20,5	23,6	27
П3.	0	0	0
П4.	185,9	169,8	47,2
Баланс	206,4	193,4	74,2
Загальний коефіцієнт ліквідності	9,95	8,10	2,67
Коефіцієнт швидкої ліквідності	9,95	8,10	2,67
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,08	0,04

За даними таблиці 2.9 маємо:

2019 рік	2020 рік	2021 рік
$A1 > П1$	$A1 > П1$	$A1 > П1$
$A2 > П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$

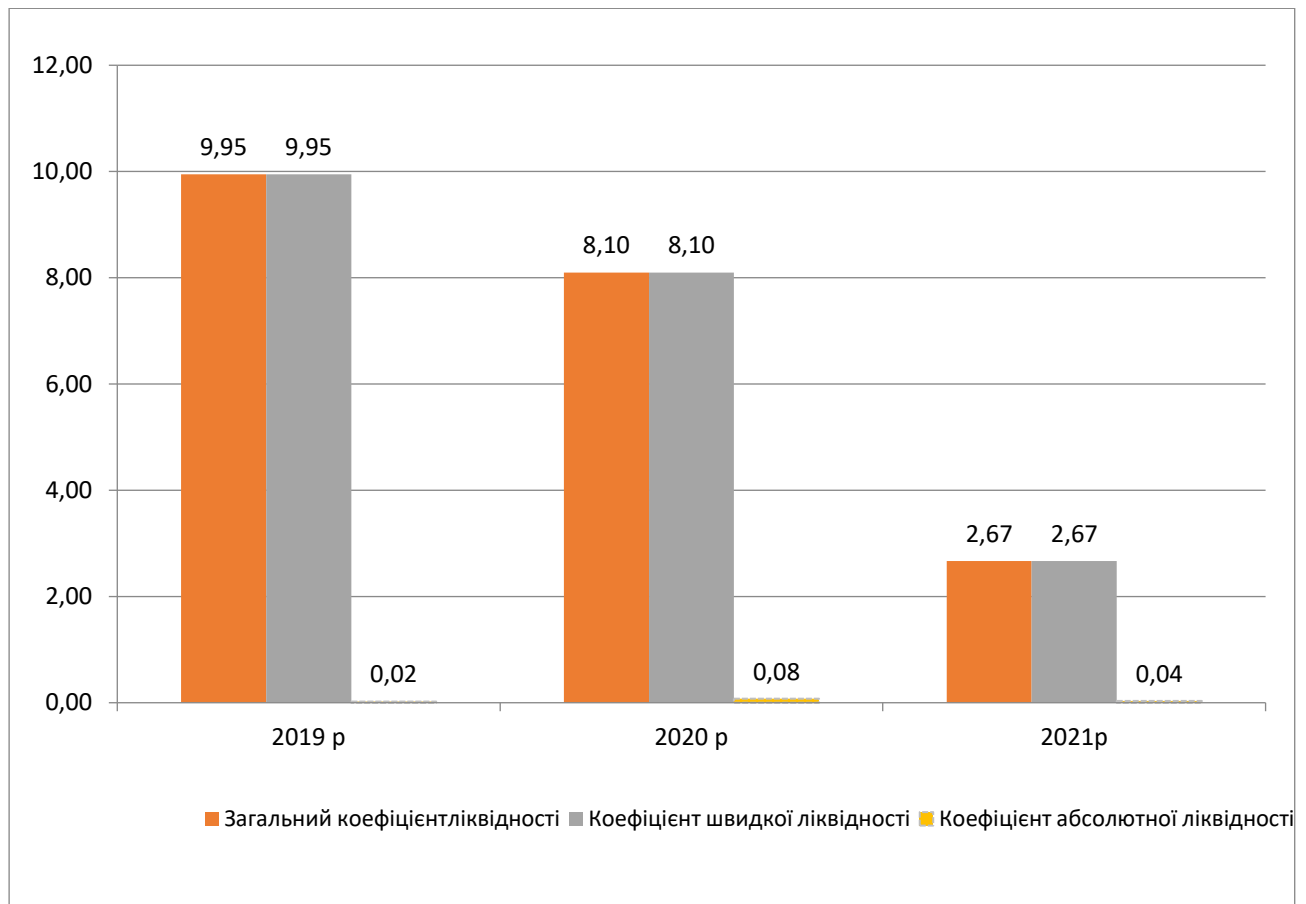
$A3 = П3$
 $A4 < П4$
 $A3 = П3$
 $A4 < П4$
 $A3 = П3$
 $A4 < П4$

Рис. 2.4 - Динаміка коефіцієнтів ліквідності

Як видно, у 2019 – 2021 роках прослідковується нестача найбільш ліквідних активів, їх сума не перевищує 1 тис. грн., але у підприємства не має негайних пасивів, тому це не впливає на його ліквідність.

Порівняння найбільш ліквідних засобів та активів, що швидко реалізуються з дуже терміновими зобов'язаннями і короткостроковими пасивами, дає можливість визначити поточну ліквідність яка свідчить про платоспроможність підприємства на найближчий час.

Взагалі можна вважати у підприємства ліквідний баланс, так як усі умови ліквідності впродовж трьох років аналізу виконуються.

Загальний коефіцієнт ліквідності з 2019 року до 2021 року значно зменшився з 9,95 и становив 2,67. Значення коефіцієнта покриття у 2021 році

задовольняє співвідношенню 1: 1, то можна висновувати, що підприємство має значних оборотних коштів, сформовані завдяки власних джерел. Тобто, завдяки росту зобов'язань та формування за їх рахунок тільки оборотних, що не вплинуло на загальну ліквідність підприємства.

За даними таблиці коефіцієнт швидкої ліквідності теж стрімко знижується у 2021 році. Оптимальне значення цього коефіцієнта становить 1,5, однак, за умов ринкової економіки практично багато підприємств мають нижчий коефіцієнт швидкої ліквідності і становить 0,7 - 0,8. На аналізованому підприємстві цей показник у 2019 и 2020 році був у межах 9,95 та 8,1, а у 2021 – він впав до 2,67, що говорить з одного боку про достатню кількість коштів для погашення поточних зобов'язань, а з іншого боку про погіршення фінансового стану..

З коефіцієнтом абсолютної ліквідності простежується зростання з 0,02 до 0,04.

Отже, підприємство характеризується високим ступенем ліквідності, та це не дає підстави констатувати про спроможність підприємства погасити усі свої борги в умовах збиткової діяльності.

2.5. Розрахунок оцінки ймовірності банкрутства підприємства-позичальника ТОВ «Дельта-5»

В економічно розвинутих країнах для оцінки ризику банкрутства та кредитоспроможності підприємств використовуються різні аналітичні та класифікаційні моделі. Вони з високою ймовірністю продемонструють ймовірність банкрутства в найближчі роки.

Основними методиками, з яких буде здійснено вибір, це двофакторна математична модель Е.Альтмана, п'ятифакторна модель Е.Альтмана, модель Дж. Таффлера, модель Дж. Фулмера, модель Г. Спрингейта. Формули розрахунку та показники, які використовуються, наведені у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 - Моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємства-позичальника [19]

Назва моделі та формула розрахунку	Показники, що використовуються для розрахунку
двофакторна модель Е.Альтмана $Z = - 0,3877 - 1,0736 K_1 + 0,0579K_2$	Коефіцієнт поточної ліквідності (K_1) Частка позичених коштів у пасивах (K_2)
п'ятифакторна модель Е.Альтмана $Z = 0,717 K_1 + 0,847 K_2 + 3,107 K_3 + 0,42 K_4 + 0,995 K_5$	Доля чистого оборотного капіталу в активах (K_1) Відношення нерозподіленого прибутку до активів(K_2) Рентабельність активів (K_3) Відношення власного до позиченого капіталу (K_4) Оборотність активів(K_5)
модель Дж. Таффлера $Z = 0,53K_1 + 0,13K_2 + 0,18 K_3 + 0,16 K_4$	Рентабельність поточних зобов'язань (K_1) Рівень покриття поточними активами зобов'язань (K_2) Відношення поточних зобов'язань до активів (K_3) Оборотність активів(K_4)
модель Дж. Фулмера $Z = 5,528A + 0,212B + 0,073C + 1,270D - 0,12E + 2,335F + 0,575G + 1,083H + +0,894I - 6,075$	Економічна рентабельність (A) Оборотність активів(B) Відношення прибутку до оподаткування до власного капіталу (C) Рентабельність залученого капіталу (D) Частка довгострокових зобов'язань у пасивах(E) Частка короткострокових зобов'язань у пасивах(F) log матеріальні активи (G) Загальна ліквідність (H) Коефіцієнт співвідношення прибутку та відсотків до відсотків до сплати (I)
модель Г. Спрингейта $Z = 1,03K_1 + 3,07K_2 + 0,66K_3 + 0,4K_4$	Частка оборотного капіталу у валюті балансу (K_1) Економічна рентабельність (K_2) Рентабельність залучення короткострокового капіталу (K_3) Оборотність активів (K_4)

Продемонструємо використання даних моделей на прикладі ТОВ «Дельта-5».

Розрахунок ймовірності банкрутства за наведено у таблицях 2.11 – 2.15.

Висновок за отриманими результатами буде здійснено на основі визначеного результативного показника Z . Якщо одержана величина $Z < 0$ - ймовірність банкрутства більше 50 %, якщо $Z > 0$ - ймовірність банкрутства менше 50 %. Провівши розрахунки за моделлю бачимо, що результативний показник має від'ємне значення протягом всього періоду. Це говорить про

високу ймовірність настання банкрутства підприємства – позичальника в найближчі роки

Таблиця 2.11 - Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Дельта-5» на основі двофакторної математичної моделі

Назва показників	2019	2020	2021
Всього пасивів, тис. грн	206,4	193,4	74,2
Поточні зобов'язання, тис. грн	20,5	23,6	27
Поточні активи, тис. грн	203,9	191,1	72
Коефіцієнт поточної ліквідності (К1)	9,95	8,10	2,67
Частка позичених коштів у пасивах (К2)	0,10	0,12	0,36
Результативний показник Z	-11,06	-9,07	-3,23
Ймовірність банкрутства	більше 50 %,	більше 50 %,	більше 50 %,

Таким чином, оцінка ймовірності настання банкрутства ТОВ «Дельта-5» з використанням двофакторної моделі підтверджує серйозні проблеми в здатності підприємства стійко розвиватися і функціонувати в майбутньому періоді.

В таблиці 2.12 використовуємо п'ятифакторну модель Е. Альтмана. В залежності від значення «Z-рахунку» згідно до визначеної шкали здійснюється оцінка ймовірності настання банкрутства протягом найближчих двох років [19]:

- якщо $Z < 1,81$, то ймовірності настання банкрутства дуже велика;
 - якщо $1,81 < Z < 2,675$, то ймовірність банкрутства середня;
 - якщо $Z = 2,675$, то ймовірність банкрутства дорівнює 0,5;
 - якщо $2,675 < Z < 2,99$, то ймовірність банкрутства невелика;
- якщо $Z > 2,99$, то ймовірність банкрутства незначна.

Аналіз даних підтверджує висновок про те, що існує середня загроза банкрутства досліджуваного підприємства в 2021 році. Отримані значення за 2019 – 2020 роки знаходяться в межах $Z > 2,99$, тому ймовірність банкрутства

позичальника є незначною у ці періоди, а в 2021 році $1,81 < Z < 2,675$, тобто середня.

Таблиця 2.12 - Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Дельта-5» на основі п'ятифакторної моделі Е. Альтмана

Назва показників	2019	2020	2021
Всього активів, тис. грн.	206,4	193,4	74,2
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	183,4	167,5	45
Нерозподілений прибуток (збиток), тис. грн.	172,3	156,2	33,6
Власний капітал, тис. грн.	185,9	169,8	47,2
Позичений капітал, тис. грн.	20,5	23,6	27
Виручка від реалізації, тис. грн.	574,9	432,9	421,2
Прибуток, тис. грн.	96,4	-16,1	-122,6
Доля чистого оборотного капіталу в активах (К1)	0,89	0,87	0,61
Відношення нерозподіленого прибутку до активів(К2)	0,83	0,81	0,45
Рентабельність активів (К3)	0,47	-0,08	-1,65
Відношення власного до позиченого капіталу (К4)	9,07	7,19	1,75
Оборотність активів(К5)	2,79	2,24	5,68
Z-рахунок	9,38	6,30	2,07
Ймовірність банкрутства	Незначна	Незначна	середня

Підтвердити отримані результати чи спростувати їх допоможе наступна модель Таффлера (табл. 2.13). Оцінка результату за даною моделлю здійснюється наступним чином: якщо отримане значення $Z > 0,3$ відзначається прийнятний фінансовий стан позичальника, якщо ж $Z < 0,2$ - відзначається висока ймовірність банкрутства.

За два роки аналізу значення Z-рахунку було прийнятним. Позитивними сторонами, які характеризують сприятливі перспективи розвитку підприємства, навіть у період 2020 року коли підприємство зазнало збитки.

Таблиця 2.13 - Розрахунок ймовірності банкрутства ТОВ «Дельта-5» на основі моделі Таффлера

Назва показників	2019	2020	2021
Всього активів, тис. грн.	206,4	193,4	74,2
Поточні зобов'язання, тис. грн	20,5	23,6	27
Поточні активи, тис. грн	203,9	191,1	72
Всього зобов'язань, тис. грн.	20,5	23,6	27
Виручка від реалізації, тис. грн.	574,9	432,9	421,2
Прибуток, тис. грн.	96,4	-16,1	-122,6
Рентабельність поточних зобов'язань (К1)	4,70	-0,68	-4,54
Рівень покриття поточними активами зобов'язань (К2)	9,95	8,10	2,67
Відношення поточних зобов'язань до активів (К3)	0,10	0,12	0,36
Оборотність активів(К4)	2,79	2,24	5,68
Z-рахунок	4,25	1,07	-1,09
Ймовірність банкрутства	прийнятний фінансовий стан	прийнятний фінансовий стан	висока

Таким чином, застосування даної моделі не дозволяє з упевненістю стверджувати про хороші перспективи розвитку досліджуваного бізнесу, оскільки рівень прибутковості короткострокових зобов'язань дуже низький, тобто тягне за собою все більше зобов'язань (наприклад, джерелом фінансування поточної фінансово-господарської діяльності), підприємство не тільки не

збільшує розмір прибутку, а навпаки, знижує ефективність його поточної діяльності, тобто подальше капіталовкладення не приносить бажаної вигоди.

Проведемо діагностику банкрутства об'єкта дослідження, використовуючи багатофакторну модель Фулмера (табл. 2.14). Якщо отримане значення Z - рахунку буде мати від'ємне значення, то існує висока ймовірність банкрутства підприємства в найближчі 2 роки.

Таблиця 2.14 - Розрахунок ймовірності загрози банкрутства ТОВ «Дельта-5» на основі моделі Дж. Фулмера

Назва показників	2019	2020	2021
Всього активів, тис. грн.	206,4	193,4	74,2
Нерозподілений прибуток, тис. грн.	172,3	156,2	33,6
Виручка від реалізації, тис. грн.	574,9	432,9	421,2
Прибуток, тис. грн.	96,4	-16,1	-122,6
Зобов'язання, за якими необхідно розрахуватися в найближчі 3 роки, тис. грн.	20,5	23,6	27
Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	0	0	0
Короткострокові зобов'язання, тис. грн.	20,5	23,6	27
Власний капітал, тис. грн.	185,9	169,8	47,2
Оборотний капітал, тис. грн.	203,9	191,1	72
Відсотки до сплати, тис. грн.	0	0	0
Матеріальні активи, тис. грн.	2,5	2,3	2,2
Економічна рентабельність (А)	0,83	0,81	0,45
Оборотність активів(В)	2,79	2,24	5,68
Відношення прибутку до власного капіталу (С)	0,52	-0,09	-2,60
Рентабельність залученого капіталу (D)	2,35	-0,34	-2,27
Частка довгострокових зобов'язань у пасивах(Е)	0,00	0,00	0,00
Частка короткострокових зобов'язань у пасивах(F)	0,10	0,12	0,36
log матеріальні активи (G)	0,40	0,36	0,34
Загальна ліквідність (H)	4,97	4,05	1,33
Коефіцієнт співвідношення прибутку та відсотків до відсотків до сплати (I)	0,00	0,00	0,00
Z-рахунок	8,00	3,30	-2,95
Ймовірність банкрутства	невисока	невисока	висока

З отриманих розрахунків видно, що розрахункове значення комплексного показника в 2019-2020 роках є додатним, а в 2021 році - від'ємним. Причиною цього, згідно з цією моделлю, є зростання короткострокових зобов'язань у

структурі джерел формування капіталу підприємства та низька прибутковість залученого капіталу.

Таким чином, результати, отримані за допомогою цієї моделі, підтверджують попередній висновок про ймовірність банкрутства, а її використання дозволяє об'єктивно оцінити ризик втрати фінансової стійкості ТОВ «Дельта-5».

У наступній таблиці приведемо розрахунок ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства, заснований на чотирьохфакторній моделі Г. Спрингейта (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 - Розрахунок ймовірності загрози банкрутства ТОВ «Дельта-5» на основі моделі Г. Спрингейта

Назва показників	2019	2020	2021
Всього активів, тис. грн.	206,4	193,4	74,2
Поточні зобов'язання, тис. грн	20,5	23,6	27
Поточні активи, тис. грн	203,9	191,1	72
Виручка від реалізації, тис. грн.	574,9	432,9	421,2
Прибуток, тис. грн.	96,4	-16,1	-122,6
Частка оборотного капіталу у валюті балансу (K1)	0,99	0,99	0,97
Економічна рентабельність (K2)	0,12	0,07	0,04
Рентабельність залучення короткострокового капіталу (K3)	4,70	-0,68	-4,54
Оборотність активів (K4)	2,79	2,24	5,68
Результативний показник Z	5,60	1,69	0,39
Ймовірність банкрутства	низька	низька	висока

Відповідно до даної моделі, якщо отримане значення результативного показника $Z < 0,862$ ймовірність банкрутства підприємства висока, якщо $Z > 0,862$, то ймовірність низька. Аналіз наведених розрахунків показує, що хоча у 2019-2020 роках інтегральний коефіцієнт має позитивне значення, назвати

підприємство-позичальник фінансово стійким не можна. Найбільше значення інтегрального коефіцієнта спостерігається у 2019 році, коли його значення склало 5,6. Проте вже в 2021 році значення даного коефіцієнта знизилося до рівня 0,39, що свідчить про високу ймовірність банкрутства.

Як видно з розрахованих таблиці, підприємство є нестабільним та має тенденцію до кризових явищ та банкрутства починаючи з 2021 року.

Висновки по розділу 2

В розділі дана характеристика підприємства, його основних напрямів діяльності, що є першочерговим при початку аналізу фінансового-господарської діяльності.

Наступним кроком в розділі здійснено аналіз поточного фінансового стану фінансових ресурсів підприємства по рокам. Результатом фінансового аналізу стало визначення фінансової стійкості та незалежності підприємства та визначення фінансових ресурсів.

За проаналізованими даними можна зробити висновок, що протягом 2019 - 2021 років прослідковується поступове погіршення фінансового стану підприємства за рахунок нерентабельного та збиткового використання фінансових ресурсів, особливо оборотних активів, що призвело до появи збитків у підприємства в 2020 році

Дані аналізу свідчать про стійкий фінансовий стан підприємства. Це зумовлено тим, що значна частина джерел власних коштів спрямувалась у необоротні та оборотні активи. Негативним є нарощування дебіторської заборгованості та скорочення періоду її погашення майже до півріччя.

Аналіз сукупності всіх показників дозволяє зробити висновок, що незалежність і фінансова стійкість підприємства у 2021 році значно погіршилася у зв'язку зі зниженням власного капіталу підприємства. У 2019 – 2021 роках прослідковується нестача найбільш ліквідних активів для покриття негайних пасивів, але це не вплинуло на ліквідність, так як у підприємства не має

кредиторської заборгованості та товари та короткострокових банківських кредитів.

Розрахунок показників ймовірності банкрутства показав, що підприємство є нестабільним та має тенденцію до кризових явищ та банкрутства починаючи з 2021 року.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Виявлення факторів, що впливають на фінансову стабільність підприємства

Стабільність є ключем до діяльності компанії та її розвитку в конкурентному середовищі, на яку впливають різні внутрішні та зовнішні фактори, які визначає різні аспекти сталості компанії, особливо внутрішні та зовнішні (рис. 3.1).

Внутрішня стабільність підприємства показує його робочий потенціал, виробничої структури матеріальних речових і (грошових) витрат і таку динаміку, в якій забезпечуються стабільні і високі результати природно-фінансового дискурсу діяльності підприємства. Внутрішня стабільність компанії заснована на оперативному і гнучкому управлінні внутрішніми і зовнішніми чинниками її діяльності.

Зовнішня стабільність суб'єкта визначає стабільність економічного середовища, в якому здійснюється його діяльність. Це досягається за рахунок відповідного макроекономічного регулювання ринкової економіки.

Загальна стабільність виникає коли продукція реалізується стабільно і надходження достатні для виконання своїх зобов'язань перед бюджетом, працівниками, постачальниками, кредиторами та має ресурси для сталого розвитку.

Це ситуація, що відбивається на змісті фінансової стабільності, яка є основною складовою загальної стійкості. Фінансова стабільність є результатом постійного збільшення прибутків над витратами, забезпечує вільне поведіння

з фондами компанії і, завдяки ефективному використанню, забезпечує ефективне виробництво і збут.

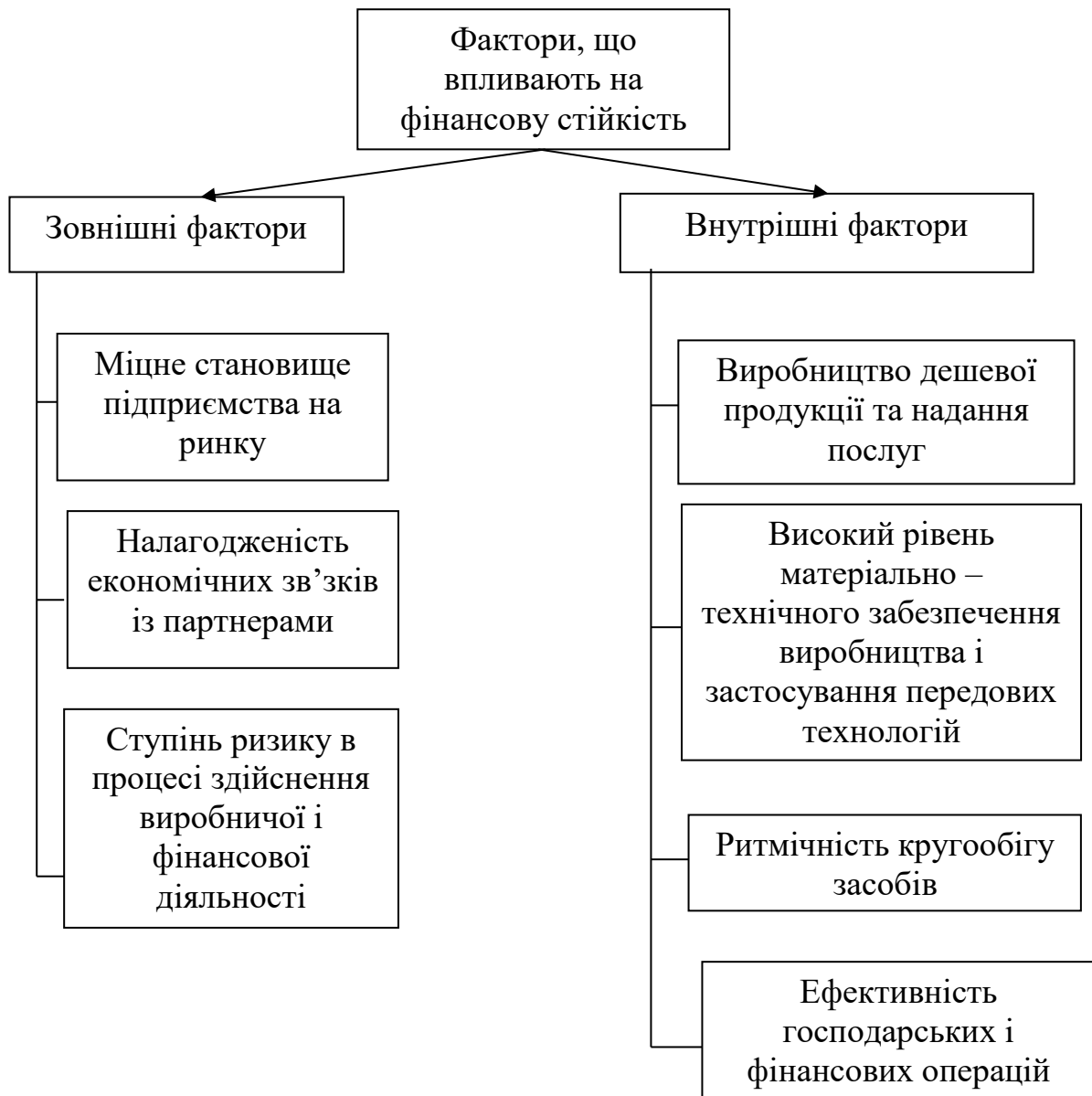

Рис. 3.1 - Чинників, що забезпечують фінансову стабільність

Зовнішнім проявом фінансової стабільності є платоспроможність зобов'язання, тобто здатність зобов'язання виконувати свої платіжні зобов'язання, що виникають при проведенні комерційних, кредитних та інших платіжних операцій з часом і в повному обсязі.

Найвищою формою стійкості підприємства є здатність до сталого розвитку в умовах мінливості середовища. Компанія є кредитною, якщо вона має

передумови для отримання кредиту і можливість своєчасно погасити кредит з виплатою відповідних відсотків на шкоду прибутку або іншим фінансовим ресурсам.

Ці фактори тісно пов'язані та часто мають різноманітний вплив на продуктивність підприємства і тому на його фінансову стабільність. Така взаємодія може призвести, що негативний вплив повністю нівелює позитивний.

Враховуючи, що компанія є й суб'єктом господарювання та суб'єктом відносин ринкової економіки, тому має різний вплив на різні фактори, що визначають фінансову стабільність, найважливішим є їх поділ на внутрішній і зовнішній. Перша залежить від діяльності підприємства, а друга — зовнішня до нього, їх зміна не залежить від підприємства. Цей поділ повинен керуватися моделюванням виробничо-господарської діяльності та намаганням керувати фінансовою стабільністю.

Очевидно, що успіх або невдача бізнесу залежить від вибору організаційної структури, виду продукції або послуг, створених підприємством. Важливо вирішити, що виробляти та як виробляти, які технології і моделі організації та управління використовувати. Відповідь на ці питання буде залежати від фінансових результатів і в кінцевому рахунку фінансової стабільності.

Ще одним істотним чинником фінансової стабільності підприємства є активи підприємства, їх оптимальна структура та склад, ефективне управління ними. Стійкість компанії та потенційна ефективність бізнесу значною мірою залежать від кількості поточних активів, їх якості, обсягу грошових резервів.

Наступним значним внутрішнім фактором фінансової стабільності є джерела фінансових ресурсів, їх склад і структура, управління ними. Чим більше компанія має власні фінансові ресурси, тим більша її фінансова стабільність.

Економічний цикл економіки країни має значний вплив на фінансову стабільність. З метою швидкого реагування на нестабільний стан в економіці, необхідно вибирати варіант стратегічного розвитку підприємства на підставі матриці «стратегічна стійкість підприємства – нестабільність ринкового

середовища» (табл.3.1), яка є інструментом вибору напрямів забезпечення стратегічної стійкості підприємства з урахуванням рівня нестабільності ринкового середовища.

Таблиця 3.1 - Матриця Стратегічна стабільність підприємства - нестабільність ринкового середовища

Рівень стратегічної стабільності	Рівень нестабільності в ринковому середовищі		
	Нульовий	Підвищений	Катастрофічний
Динамічний	Розвиток нових ринків Збільшення масштабів виробництва Розробка та впровадження інновацій Реалізація інвестиційних проектів Диверсифікація діяльності	Наздогнати конкурентів Розвиток потенціалу досягнення цілей стратегічного розвитку Збільшення частки ринку Розвиток первинного попиту Розвиток виробничих потужностей	Ціни Підвищення конкурентної позиції Збільшення частки ринку
Стабільний	Збільшення частки ринку Ціни Збереження (поліпшення) конкурентної позиції	Збереження конкурентної позиції Збереження ринкової ніші Збільшення частки ринку зі збільшенням виробництва Нагромадження прибутку	Довести життєздатність Збереження частки ринку Раціоналізація ринку Нагромадження прибутку
Прийнятний	Ціни Збереження частки ринку Раціоналізація ринку Нагромадження прибутку Лідерство в нішах	Раціоналізація асортименту продукції Збереження частки ринку Лідерство в нішах	Функціонування ринкової ніші, її утримання Раціоналізація виробництва Раціоналізація асортименту продукції
Нестійкий	Посилення роботи Раціоналізація асортименту продукції Скорочення витрат на виробництво	Раціоналізація виробництва Скорочення витрат на виробництво Сповільнення операцій	Зменшення витрат Ретельне продовження роботи
Кризовий	Зменшення витрат Ретельне продовження роботи	Виживання Вихід з ринку або відмова від виробництва Виходь з галузі	Чисте виживання Вихід з ринку Ліквідації

Стратегічна стійкість підприємства передбачає здатність підприємства досягати місії та поставлених стратегічних цілей за постійного дестабілізуючого впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ, зберігаючи свою цілісність і гармонійний розвиток. Забезпечення стратегічної стабільності підприємства зазначає збалансованість та стійкість всіх підсистем підприємства – виробничої, фінансової, інноваційно-інвестиційної, маркетингової, управлінської, соціальної, екологічної.

При цьому, на основі взаємного визнання основних стратегій розвитку підприємства стратегічними напрямками стійкості підприємства, передумовою вдосконалення системи управління підприємством є періодична оцінка рівня стратегічної стабільності підприємства в його стратегічних напрямках розвитку, враховуючи ризик втрати стійкості в нестійкому середовищі [33]

Фаза економічного циклу розвитку економічної системи є основним зовнішнім чинником, що впливає на фінансову стабільність підприємства. В залежності від стану економічного розвитку системи коливатимуться темпи реалізації продукції, їх виробництва, їх співвідношення, рівня інвестування підприємства в товарні запаси, доходи підприємства і населення. Так, під час економічної кризи темпи продажу продукції відстають від темпів виробництва, інвестиції в товарні запаси зменшуються, що в свою чергу призводить до подальшого зниження продажів у зв'язку з одночасним зменшенням доходів бізнесу та доходів населення. Тому ліквідність підприємств і їх платоспроможність знижуються, що неминуче негативно позначається на рівні фінансової стійкості підприємства.

Другим ключовим фактором є стадія життєвого циклу підприємства. Це є фундаментальним чинником у визначенні загальної економічної мети підприємства, яка буде досягнута за допомогою всіх його інших стратегій (стратегія управління обсягом бізнесу, стратегія управління капіталом і кредитом, фінансова стратегія). На рівні підприємства особливу увагу слід приділити специфіці кожного окремого етапу його розвитку, оскільки специфіка кожного окремого етапу розвитку підприємства також визначатиме його

потенційні можливості забезпечити обсяг його бізнесу і, таким чином, вартість прибутку, Формування зростання активів та його фінансування за рахунок конкретних джерел, зокрема власних фінансових ресурсів у сумі; потреба у самофінансуванні та, разом з ним, опосередковано формує певний ступінь фінансової стабільності та стабільності фінансової діяльності підприємства.

На фінансову стабільність підприємства суттєво впливають кошти, які надалі мобілізують на ринку позикового капіталу. З одного боку, збільшення позикового капіталу призводить до збільшення віддачі на капітал, а з іншого — до надмірного збільшення частки позикового капіталу призводить до зниження фінансової стабільності підприємства, збільшення ризику втрати платоспроможності та незалежності. У цьому відношенні особливе значення має ефективне використання фінансового важеля та оптимізація структури капіталу компанії.

Вплив зовнішніх чинників на фінансову стабільність зростає особливо на економічному етапі епохи кризи. З фінансовою стабільністю підприємства, обсяг попиту на розчинники населення тісно пов'язаний, оскільки зростання попиту є стимулом для зростання його активності. Останнє вимагає зростання активів компанії, що в свою чергу вимагає пошуку додаткових джерел фінансування для цього зростання. Залучення додаткових джерел фінансування призводить до структурних змін у джерелах фінансування активів і, як наслідок, відповідно впливає на ступінь фінансової стабільності підприємства.

Зменшення попиту на розчинники, характерне для кризового періоду економіки, призводить до погіршення змагальності та посилення конкуренції на ринках різних типів. Актуальність конкурентної боротьби не менш важлива як зовнішній фактор фінансової стабільності, оскільки така боротьба призводить до змін на ринку товарів, ресурсів і фінансових ринків, що в свою чергу є причиною зміни цін продукції підприємства (які впливають на можливі обсяги продажів), на матеріальні ресурси (що змінює витрати виробництва і виробництва), на фінансові ресурси (що відбивається на можливості проведення збору кредитних

коштів). Всі ці зміни відразу ж відбиваються (позитивні або негативні – залежно від характеру змін зовнішніх факторів) у фінансовій стабільності підприємства.

З огляду на рівень стабільності фінансової системи підприємства та вплив на зовнішні фінансові фактори, використовується матриця альтернативних фінансових стратегій підприємства (рис. 3.2) [45].

Вплив зовнішнього середовища	Фінансова стійкість підприємства		
	Висока	Нормальна	Низька
Позитивний	1. Сприятлива ситуація, негативний вплив навколишнього середовища мінімальний. Стратегія сталого зростання. Доцільно, щоб компанія інвестувала.	2. Нормальна стабільність фінансової системи підприємства завдяки позитивному впливу зовнішнього середовища дозволяє досягти стратегії сталого зростання.	3. Сприятлива зовнішня ситуація створює можливості для відновлення фінансової стабільності підприємства. Стратегія фінансової стійкості.
Середній	4. Компанія зі стабільною фінансовою системою, за умови відсутності суттєвого впливу зовнішніх факторів, може реалізувати стратегію сталого зростання.	5. Зовнішнє середовище суттєво не впливає на фінансову стабільність підприємства. У цій ситуації актуальна стратегія фінансової стійкості.	6. За відсутності значного впливу на навколишнє середовище, для відновлення фінансової стабільності необхідно використовувати стратегію фінансової стабілізації.
Негативний	7. Негативний вплив навколишнього середовища можна подолати за допомогою фінансової стійкості. У цій ситуації актуальна стратегія фінансової стійкості.	8. Істотний вплив дестабілізуючих зовнішніх факторів на нормальну фінансову ситуацію вимагає використання стратегії фінансової стабілізації.	9. Дуже важливою є сила дестабілізуючих зовнішніх факторів. Фінансове становище компанії близьке до кризового (банкрутства). Стратегія фінансової стабілізації.

Рис. 3.2 - Матриця стратегій підтримки фінансової стабільності підприємства з урахуванням впливу зовнішніх факторів

Таким чином, можна сказати, що процес фінансової стабільності має на меті мінімізувати негативний вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на підприємницьку діяльність; створити умови для ефективного здійснення

запланованих дій.

Для досягнення необхідного рівня фінансової стійкості його необхідно ефективно управляти. В цілому під управлінням розуміється процес планування, організації, мотивації і контролю, необхідних для формулювання і досягнення цілей організації, а також діяльність, пов'язана з впливом суб'єкта управління на контрольований об'єкт з метою досягнення результатів.

3.2. Стратегічне управління фінансовою стійкістю підприємства ТОВ «Дельта -5»

При управлінні фінансовою стабільністю необхідно розуміти здатність зобов'язання зберігати кількість і якість своїх фінансових ресурсів за умови, що середовище його існування і розвитку одночасно задовольняє потреби суб'єкта ринку. В сучасних умовах ринкової трансформації конкурентного середовища найважливішим є поліпшення управління фінансово-господарською діяльністю підприємства, що базується на управлінні його фінансовою стабільністю.

Враховуючи постійну потребу підприємства у фінансових ресурсах, необхідно розробити структурно-логічну схему процесу управління фінансовою стабільністю, розробити сучасний методичний інструмент, придатний для досягнення результатів управління.

Вибір моделі управління фінансовою стабільністю підприємства включає встановлення правил і методів для досягнення стратегічних цілей конкурсу, а саме:

- цінова політика, що забезпечує динаміку стратегічного зростання цільового сегмента ринку;
- управління, функціонально-вартісний перерозподіл ресурсного потенціалу з метою досягнення цільового прибутку і максимізації прибутковості в стратегічний період;

- забезпечення привабливості інвестицій шляхом мінімізації строку погашення капіталовкладень і підвищення ефективності інвестиційних проектів у стратегічному фінансовому розвитку.

Ефективне управління фінансовою стабільністю промислового підприємства на будь-якому рівні економічної системи складається з окремих кроків:

- моніторинг змін фінансової стабільності;
- визначення проблем відчутних змін;
- розробка заходів, які забезпечують визначений рівень фінансової стабільності;
- аналіз можливостей і компетенцій для виконання рішень;
- виконання завдань і рішень, що розробляються;
- контроль за виконанням рішень і завдань.

Реалізація конкретних кроків управління фінансовою стабільністю підприємства базується на конкретному механізмі. Вивчення механізму управління фінансовою стабільністю промислового підприємства передбачає наявність та аналіз трьох компонентів: Фінансового механізму, механізму управління та фінансової стабільності підприємства.

Розроблений механізм управління фінансовою стійкістю, показаний на рис. 3.3, працює з врахуванням певних фінансових інструментів, організаційних структур, принципів, методів та правових правил з метою встановлення оптимальних параметрів структури та обсягу фінансових інструментів, залучення їх з різних джерел та форм з метою підвищення конкурентоспроможності та інноваційної діяльності промислового підприємства за заданим рівнем фінансової стабільності [1].

Управління стратегією фінансової стабільності підприємства, як система заходів, спрямованих на забезпечення їх фінансової стабільності в процесі стратегічного розвитку, складається з чотирьох основних етапів: аналіз фінансової стабільності; розробка, відбір і оцінка стратегій забезпечення

фінансової стабільності бізнес-підрозділу; забезпечення реалізації обраної стратегії; контроль її реалізації [61].

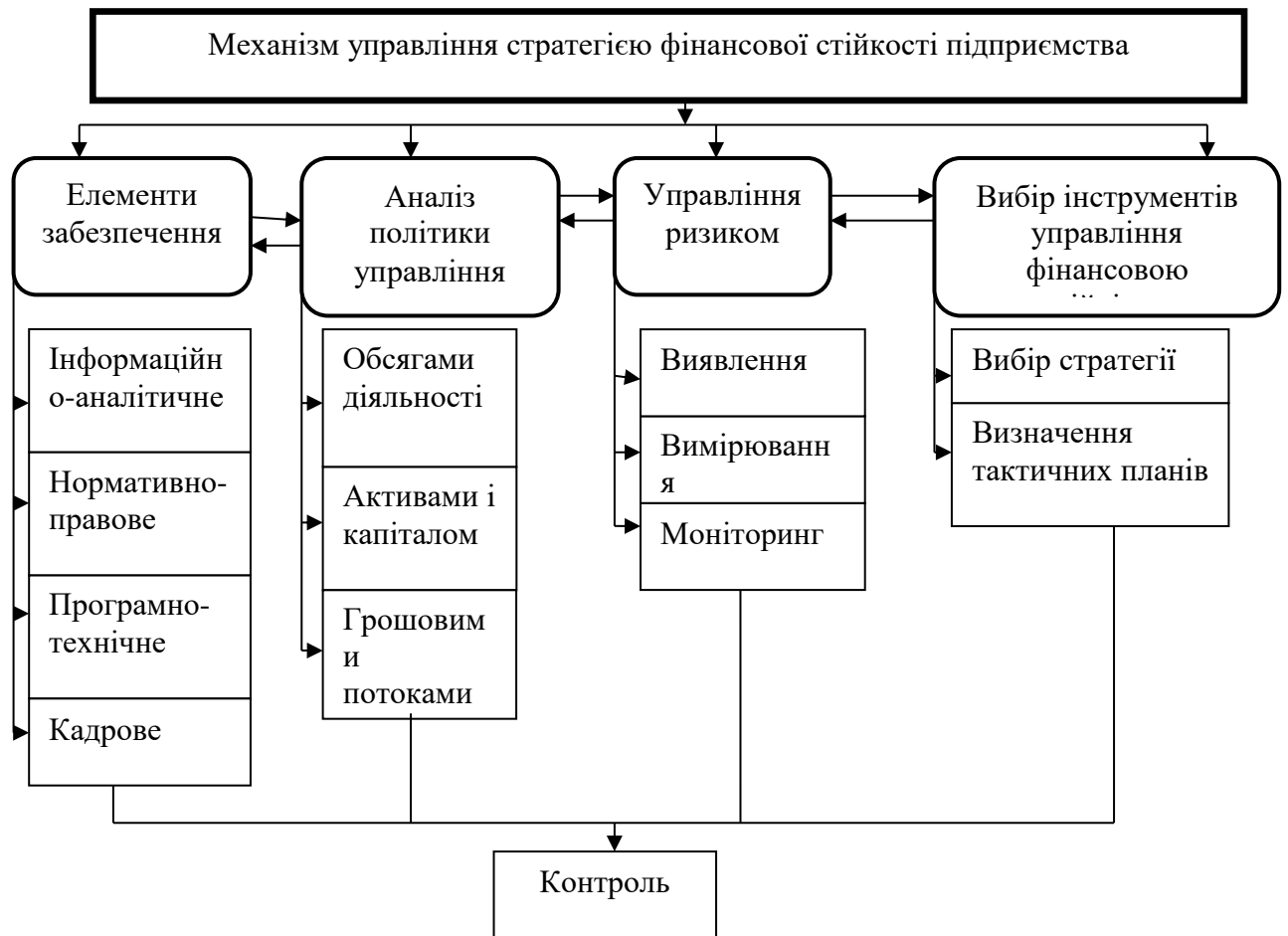

Рис. 3.3 - Основні складові механізму управління стратегією фінансової стійкості підприємства

Складність управління фінансовою стабільністю полягає в тому, що вона не може вважатися головною метою бізнесу, оскільки досягнення правильного рівня стійкості буде включати, перш за все, відмову від ризикованих проектів, інновацій і додаткових кредитів, що може призвести до погіршення стану підрозділу (рис.3.4).

Схема 3.5 представляє модель стратегічного управління фінансовою стабільністю економічних підрозділів.

Рис. 3.4 - Структура фінансової стійкості суб'єктів господарювання

Рис. 3.5 - Модель організації стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства

Запропонована модель стратегічного управління фінансовою стабільністю дозволяє виділити три основні стратегії фінансової стабільності економічної одиниці відповідно до тенденцій економічного розвитку, життєвого циклу галузі, технологічної ситуації, потенційний та економічний статус підприємства, а саме: стратегія фінансової стабілізації, стратегія підтримки фінансової стабільності, стратегія постійного фінансового зростання.

3.3. Модель оптимізації структури балансу підприємства з точки зору його фінансової стійкості

Отримана структура балансу з моделями управління економічною стійкістю у фінансовій сфері підприємства дає можливість визначити співвідношення окремих статей балансу, що забезпечує відповідну ліквідність і платоспроможність підприємства в досліджуваному періоді. Метод фінансової стабілізації на основі зміни структури активу і пасиву балансу є методом управління стійкістю у вирішенні поточних завдань підприємства. Враховуючи управління фінансовою стійкістю підприємства, час викликає необхідність розробки динамічних методів управління. Нестабільна робота підприємства в першу чергу зумовлена невідповідністю його реального фінансово-економічного стану очікуваному. Такі розбіжності або можливість їх виникнення можна усунути шляхом зміни конфігурації активів і ресурсів балансу. Для цього необхідно вирішити два завдання: відновлення платоспроможності та стабілізацію фінансового становища, а також усунення причин втрати стабільності за рахунок розробки пакету реструктуризаційних заходів, що відповідають ситуації в країні. баланс компанії.

Оцінити якість структури балансу підприємства і в майбутньому досягти більш стабільного фінансового стану підприємства можна шляхом реструктуризації активів і ресурсів за допомогою методу оптимізації балансу, яким є модель агрегованого балансу. Для підтримки постійної платоспроможності та створення ефективної системи контролю за динамікою

фінансового стану підприємств доцільно мати діапазон лімітів чистого оборотного капіталу, в межах якого його обсяг може безпечно змінюватися. Для його створення стандартизуємо суму оборотних активів і короткострокових зобов'язань щодо суми грошових коштів та їх еквівалентів, які характеризуються найвищою ліквідністю і наявність яких є головним фактором функціонування платоспроможності підприємств [17]. Основна ідея процедури планування балансу полягає в тому, щоб розглядати всі відносні показники через призму оцінки ліквідності, тобто виражати обсяг складових агрегованого балансу за результатами групування активів за ступенем ліквідності, а також зобов'язання за строками погашення.

Залежно від фактичних показників, розроблених на підприємстві, класифікуємо підприємства за ознаками фінансової стійкості. (табл. 3.1).

Таблиця 3.1- Класифікація підприємств за ознаками фінансової стійкості відповідно до оптимальної структури балансу

Балансові рівняння по рівню фінансової стійкості			
Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійкий стан	Кризовий стан
$OA > BOK + ДсЗ + КсЗ$	$OA = BOK + ДсЗ + КсЗ$	$OA > BOK + ДсЗ + (КсЗ - ДЗ)$	$OA < BOK + ДсЗ + КсЗ$
Балансове співвідношення по стабільності фінансової стійкості			
Поточна $ГК \geq КЗ$	Поточна $ДЗ + ГК \geq КЗ$	Поточна $З + ДЗ + ГК \geq КЗ$	Поточна $З + ДЗ + ГК \geq КЗ$
Короткострокова $ГК \geq КЗ + КсК$	Короткострокова $ДЗ + ГК \geq КЗ + КсК$	Короткострокова $З + ДЗ + ГК \geq КЗ + КсК$	Короткострокова $З + ДЗ + ГК < КЗ + КсК$
Довгострокова $ГК \geq КЗ + КсК +$	Довгострокова $ДЗ + ГК \geq КЗ + КсК$	Довгострокова $З + ДЗ + ГК \geq КЗ +$	Довгострокова $З + ДЗ + ГК < КЗ +$

Враховуючи те, що методи управління фінансовою стійкістю є комплексними, їх практичне застосування може спричинити значні витрати та певні наслідки, їх застосування має бути максимально об'єктивним,

обґрунтованим та ефективним. Це можна забезпечити на основі використання основних положень модельного підходу, який є комплексним інструментом розробки та узгодження (гармонізації) методів управління фінансовою стійкістю в різних сферах діяльності підприємства з урахуванням їх специфіки, середовище функціонування, а також характер факторів, що викликають нестабільність.

До і після реструктуризації структура балансу має вигляд:

$$\sum_{i=1}^m A_i = \sum_{j=1}^n \Pi_j,$$

$$\sum_{i=1}^m (A_i + Y_i) = \sum_{j=1}^n (\Pi_j + X_j), \quad (3.1)$$

де A_i – і-й вид активу; Π_j – j-й вид пасиву.

Необхідно знайти значення X_i і Y_j , при яких показники фінансової стійкості підприємства досягли б нормативного стану без порушення суми фінансових і матеріальних ресурсів підприємства.

Цільова функція має вигляд:

$$Z = \sum_{j=1}^n d_j X_j \rightarrow \min, \quad (3.2)$$

де d_j – j-а оцінка важливості стратегій структурної трансформації балансу (зміни розміру капіталу, зобов'язань (кредитів), дебіторської заборгованості),

причому $\sum_{j=1}^n d_j = 1$; X_j – j-а стаття пасиву агрегованого балансу, відповідно,

капіталу, позикових коштів, оборотних коштів, причому $\sum_{j=1}^n X_j = 0$.

Обмеження на реструктуризацію активу балансу $\sum_{i=1}^m Y_i = 0$.

На основі підходу Галушко О.С. [8] розроблено оптимізаційну модель структури балансу підприємства, яка відповідає критерію максимізації ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Відповідно до розглянутого підходу структура фінансових ресурсів підприємства повинна відповідати

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{НА} + \text{ОА} = \text{ВК} + \text{ПК} \\ \text{НА} + \text{З} + \text{ДЗ} + \text{ГК} = \text{ВК} + \text{ДПК} + \text{КсК} + \text{КсЗ} \\ \text{З} + \text{ДЗ} + \text{ГК} = ((\text{ВК} + \text{ДПК}) - \text{НА}) + \text{КсК} + \text{КсЗ} \quad (3.3) \\ \text{З} \leq ((\text{ВК} + \text{ДПК}) - \text{НА}) = \text{ВOK} + \text{ДПК} \\ \text{ДЗ} + \text{ГК} \geq \text{КсК} + \text{КЗ} = \text{КсЗ} \end{array} \right.$$

Для визначення оптимальної структури та обсягу фінансових ресурсів ми створюємо модель оптимального розподілу фінансових ресурсів підприємства таким чином, щоб фінансові витрати були мінімальними..

$$Z_{фин} = X_1 p_1 + X_2 p_2 + X_3 p_3 + X_4 p_4 \rightarrow \min, \quad (3.4)$$

де $Z_{фин}$ - фінансові витрати підприємства на всі джерела фінансових ресурсів,

X_1 – власні кошти;

X_2 – довгострокові позикові кошти;

X_3 – короткострокові кредити банків;

X_4 – кредиторська заборгованість;

p_1, p_2, p_3, p_4 - вартість відповідних джерел фінансових ресурсів.

Встановимо наступні обмеження з метою рішення моделі.

1. Усі статті пасиву балансу повинні бути дорівнюють валюті балансу

$$X_1 + X_2 + X_3 + X_4 \geq \text{ВБ}, \quad (3.5)$$

де X_1 – власні кошти;

X_2 – довгострокові позикові кошти;

X_3 – короткострокові кредити банків;

X_4 – кредиторська заборгованість;

ВБ - валюта балансу (актив = пасив).

2. За правилами лінійного програмування всі невідомі повинні бути більше нуля. $X_1 \geq 0; X_2 \geq 0; X_3 \geq 0; X_4 \geq 0$.

3. Імобілізовані активи повинні становити менш 80% від вартості власного капіталу

$$\begin{aligned} HA &\leq 0,8 BK \\ HA &\leq 0,8 X_1, \\ X_1 &\geq 1,25 HA \end{aligned} \quad (3.6)$$

де HA – Імобілізовані активи

X_1 – власний капітал.

4. Капітал власний повинен бути більше або дорівнює сумі довгострокового й короткострокового капіталу

$$\begin{aligned} BK &\geq \text{ДПК} + \text{КПК} \\ X_1 &\geq X_2 + X_3 + X_4, \\ X_1 - X_2 - X_3 - X_4 &\geq 0 \end{aligned} \quad (3.7)$$

де BK - капітал власний (X_1);

ДПК- довгострокові позикові кошти (X_2)

КПК- короткострокові позикові кошти (відповідно X_3, X_4)

5. Капітал власний оборотний повинен бути більше або рівний 20% власного капіталу

$$0,2X_1 \leq \text{ВОК} \quad (3.8)$$

де ВОК - капітал власний оборотний

6. Короткострокова кредиторська заборгованість повинна бути вдвічі менше, чим сума менше суми нормованих ліквідних обігових коштів, дебіторської заборгованості й грошових і прирівняних до них коштів.

$$2X_3 + 2X_4 \leq \text{ОКНН} + \text{ДЗ} + \text{ГК} \quad (3.9)$$

ОКНН - ненормовані обігові кошти;

ДЗ- дебіторська заборгованість;

ГК- кошти

7. Сума довгострокових і короткострокових позикових коштів повинна бути менше капіталу власного

$$\begin{aligned} X_2 + X_3 + X_4 &\leq X_1 \\ X_2 + X_3 + X_4 - X_1 &\leq 0 \end{aligned} \quad (3.10)$$

8. Сума нормованих і ненормованих ліквідних обігових коштів повинна бути більше короткострокових позикових коштів

$$X_3 + X_4 \leq \text{ОКНН} + \text{ОКЛН} \quad (3.11)$$

ОКЛН -Нормовані ліквідні обігові кошти (усі, крім незавершеного проведення)

В результаті розрахунку отримаємо план оптимально збалансованої структури фінансових ресурсів ТОВ «Дельта-5», який забезпечує при заданих обмеженнях найменші витрати підприємства. Наведені розрахунки дають змогу визначити нормативні значення питомої ваги окремих засобів і ресурсів у балансі, що повністю відповідає вимогам щодо необхідного рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.

3.4. Економіко-математичні підходи забезпечення фінансової стійкості підприємства

У контексті прийняття різних ефективних рішень щодо забезпечення стратегічного розвитку малих підприємств має принципове значення розробка інструментів моніторингу фінансової стабільності підприємства, а також розробка науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо підвищення його платоспроможності.

Розбіжність між фінансово-економічними параметрами діяльності малого бізнесу та умовами ділового середовища визначає кризову ситуацію в системі стратегічних координат. Саме тому найбільш характерною проблемою слід

вважати неефективне управління, що гальмує розвиток бізнесу в умовах економічних відносин.

У цьому відношенні стає ефективним розвиток системи аналізу та оцінки економічної потужності підприємства, що базується на виборі параметрів стійкості.

Одним із поширених способів визначення параметрів фінансової стійкості підприємства є аналіз коефіцієнта.

Показники фінансової стійкості характеризують ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та структури капіталу, що використовується зобов'язанням в положенні його платоспроможності та фінансової стійкості розвитку. Ці показники дозволяють оцінити рівень захисту інвесторів і кредиторів, оскільки вони відображають здатність зобов'язання погасити довгострокові зобов'язання.

На фінансову стабільність підприємства, навіть окремий показник, можуть впливати численні та різноманітні причини, як зовнішні, так і внутрішні. У першій стадії встановлюються найбільш значущі з них, які мають вирішальний вплив на їх зміну. По відношенню до того, що показники пов'язані, їх слід вважати ізольованими. Однак це не виключає можливості і необхідності їх логічного розмежування в процесі економічних розрахунків.

Відомо, що ефективність підприємства значною мірою залежить від його утримання циркулюючими засобом. Таким чином, відсутність оборотного капіталу є безпосередньою причиною неплатоспроможності та додаткового банкрутства підприємства. Відсутність стабільної системи поповнення оборотного капіталу для підприємства призводить, по-перше, до додаткових витрат, які збільшують поточні витрати і, по-друге, до зниження показників ефективності діяльності підприємства. Додаткові витрати можуть бути викликані затримками формування виробничих запасів компанії, що в свою чергу збільшує тривалість технологічного і виробничого циклів. У разі збільшення тривалості технологічного і виробничого циклів обсяг неповного виробництва збільшується, що в кінцевому рахунку призводить до збільшення

поточних витрат компанії, формуючи її собівартість виробництва.

Метод фінансових коефіцієнтів передбачає, що структура активів та пасивів платоспроможного підприємства протягом тривалого часу повинна відповідати вимогам, що впливають як з теоретичних закономірностей, так і даних попереднього досвіду господарської діяльності.

Формування капіталу підприємств малого та середнього бізнесу в Україні відбувається в умовах дефіциту власних коштів, тому критерієм ефективності при побудові моделі умовної оптимізації виступає вимога - мінімальний розмір власного капіталу.

Таким чином, цільова функція моделі умовної оптимізації, що відображає розмір власного капіталу має вигляд:

$$f(x) = \Pi_4 \quad (3.12)$$

Наявність безлічі суперечливих умов та обмежень, що накладаються на співвідношення статей активу та пасиву бухгалтерського балансу вимагає застосування спеціальних математичних методів та моделей, що дозволяють уявити формування бухгалтерського балансу як завдання умовної оптимізації.

Оптимізація структури капіталу пов'язані з обраної підприємством стратегією управління активами. Їхня оптимальна структура прагне такого положення, при якому необоротні активи та поточні активи (А1-А3) присутні в частках, визначених нормативами платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Істотне переважання у структурі будь-якої групи свідчить про недоліки управління фінансами. Сказане справедливо і для структури пасивів балансу [17]

Діагностика платоспроможності та фінансової стійкості підприємства методом фінансових факторів означає, що, з метою визнання задовільного фінансового стану організації з точки зору цих показників, їх значення повинно бути в межах даного діапазону, що складається з нормативних обмежень (таблиця 3.2).

Формули коефіцієнтів в таблиці 3.2 мають такий економічний зміст: A_1 – високі ліквідні активи (фонди), A_2 – боргові зобов’язання та короткострокові фінансові активи. Інвестиції (активи середньої швидкості), A_3 – резерви (активи, що повільно реалізуються), A_4 – необоротні активи (активи, які важко досягти), Π_1 – кредиторська заборгованість, Π_2 – короткострокові кредити (інші короткострокові зобов’язання), Π_3 – довгострокові кредити, Π_4 – власний капітал.

Таблиця 3.2 – Фінансові коефіцієнти та їх нормативні обмеження

Показник	Формула коефіцієнта	Обмеження	
		Нижнє	Верхнє
Надлишок за високоліквідними активами	$A_1 - \Pi_1$	0	–
Надлишок за активами середньої швидкості реалізації	$A_2 - \Pi_2$	0	–
Надлишок за активами, що повільно реалізуються.	$A_3 - \Pi_3$	0	–
Надлишок за власним капіталом	$\Pi_4 - A_4$	0	–
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{A_1}{\Pi_1 + \Pi_2}$	0,15	0,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{A_1 + A_2}{\Pi_1 + \Pi_2}$	0,7	1,5
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{A_1 + A_2 + A_3}{\Pi_1 + \Pi_2}$	1,2	2,5
Коефіцієнт фінансової незалежності	$\frac{\Pi_4}{\Sigma \Pi}$	0,5	1
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	$\frac{\Pi_4 - A_4}{A_1 + A_2 + A_3}$	0,1	0,5
Коефіцієнт мобільності власного капіталу	$\frac{\Pi_4 - A_4}{\Pi_4}$	0,2	0,5
Коефіцієнт сталого фінансування	$\frac{\Pi_3 + \Pi_4}{\Sigma \Pi}$	0,7	1
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	$\frac{\Pi_4 - A_4}{A_3}$	0,6	1
Коефіцієнт майна виробничого призначення	$\frac{A_3 + A_4}{\Sigma A}$	0,5	1

Продовження табл.3.2

Частка оборотних коштів у активах	$\frac{A_1 + A_2 + A_3}{\Sigma A}$	0,5	1
Балансова рівність	$\Sigma A = \Sigma П$	–	–

Економіко-математична модель формування оптимальної структури бухгалтерського балансу має такий вигляд:

$$f(x) = П_4 \rightarrow \min \quad (3.13)$$

при обмеженнях

$$\left\{ \begin{array}{l} A_1 - П_1 \geq 0 \\ A_2 - П_2 \geq 0 \\ A_3 - П_3 \geq 0 \\ П_4 - A_4 \geq 0 \\ 0,15 \leq \frac{A_1}{П_1 + П_2} \leq 0,5 \\ 0,7 \leq \frac{A_1 + A_2}{П_1 + П_2} \leq 1,5 \\ 1,2 \leq \frac{A_1 + A_2 + A_3}{П_1 + П_2} \leq 2,5 \\ 0,5 \leq \frac{П_4}{\Sigma П} \leq 1 \\ 0,1 \leq \frac{П_4 - A_4}{A_1 + A_2 + A_3} \leq 0,5 \\ 0,2 \leq \frac{П_4 - A_4}{П_4} \leq 0,5 \\ 0,7 \leq \frac{П_3 + П_4}{\Sigma П} \leq 1 \\ 0,6 \leq \frac{П_4 - A_4}{A_3} \leq 1 \\ 0,5 \leq \frac{A_3 + A_4}{\Sigma A} \leq 1 \\ 0,5 \leq \frac{A_1 + A_2 + A_3}{\Sigma A} \leq 1 \\ \Sigma A = \Sigma П \end{array} \right. \quad (3.14)$$

Система обмежень (3.14), що накладається на зміни керованих змінних, сформована на основі співвідношень структурних груп активів і пасивів з точки зору платоспроможності та фінансової стійкості (табл. 3.2). Вона забезпечує як короткострокову, і довгострокову платоспроможність. При цьому незначні

відхилення від оптимальної структури можна розглядати як прийнятні в реальних умовах конкурентного позиціонування, а суттєві розбіжності свідчать про загрозу платоспроможності та фінансову стійкість за будь-якими показниками та напрямками.

Висновки по розділу 3

Визначена модель управління фінансовою стійкістю підприємства у зв'язку з інтересами зацікавлених сторін дозволяє її впровадити в систему корпоративного управління підприємства з урахуванням впливу зазначених факторів, а також забезпечення прибутковості та платоспроможності підприємства.

Розроблено математичну модель оптимізації структури балансу підприємства на основі принципів платоспроможності, ліквідності, та фінансової стабільності підприємства за допомогою лінійного програмування, що мінімізує рівень вартості капіталу підприємства. З точки зору фінансової стійкості підприємства була побудована оптимальна модель структури балансу шляхом угруповання підходу, спрямованого на мінімізацію витрат фінансових ресурсів підприємства, та сформована система обмежень з розрахунків статей балансу. рівняння показників ліквідності та платоспроможності з урахуванням їх нормативних меж.

Застосування модернізованого підходу до створення оптимальної структури балансу підприємства дає можливість прогнозувати обсяги грошових коштів, дебіторської заборгованості та зобов'язань, резервів підприємства з урахуванням їх впливу на ліквідність та фінансову стійкість підприємства.

Запропонована методика та її формалізація за допомогою економіко-математичних моделей спільно з доступними для менеджменту малого бізнесу інформаційними технологіями дозволяє оперативно розрахувати та оцінити коефіцієнти фінансової стійкості та латезездатності за даними своєчасної інформації бухгалтерського балансу.

РОЗДІЛ 4

ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

4.1. Стратегічні напрями підтримки фінансової стійкості підприємства ТОВ «Дельта -5» в умовах воєнного стану

На початку війни економіка України втратила близько 30-50% своєї виробничої потужності на сході України. Руйнування було завдане не тільки великим підприємствам, але і інфраструктурі, що забезпечувала життя в різних регіонах. За даними Світового банку, ВВП України може впасти на 45.1%, і це падіння ніколи не було в історії економічних криз в країні. Після введення воєнного стану бізнес зіткнувся з проблемою фінансування і порушення традиційних ланцюгів збуту. Під час воєнного стану залучення фінансування стає складним завданням для бізнесу, навіть попри те, що підприємство має репутацію відмінного позичальника. Основними джерелами реалізації стратегії фінансування є, по суті, тільки зовнішні ресурси шляхом скорочення доходів.

Загальні втрати України у війні склали близько 500 млрд дол. з них 80 млрд дол. — це втрата бізнесу, яку ці кошти могли б вкласти в економічний розвиток, але війна зупинила частину підприємств, які будуть роками відновлюватися: 48 млрд — збитки державному бюджету; 50 млрд – втрати української економіки через відсутність прямих інвестицій; 90.5 млрд втрат цивільного населення через безробіття; 112 млрд – втрати ВВП у 2022 році; 119 млрд втрат інфраструктури. Для 17% працівників це переважно ті підприємства, які займаються експортом продукції та працюють в харчовому секторі, оскільки ці два бізнес-сектори не постраждали від війни. Багатьом компаніям довелося закрити свої офіси в неконтрольованих районах і перенести свої об'єкти в інші безпечні райони, але

вони також мають збитки. Ті компанії, які були розташовані на сході України, в основному потужні металургійні комбінати і сільськогосподарські компанії, були змушені повністю призупинити свою діяльність. Виходячи з цього, 1% підприємств закрили свої підприємства, 10% закрили свої офіси, 27% припинили свою діяльність, 16% обмежили географію діяльності, 29% взагалі не працювали.

Президент та уряд України прийняли рішення за підтримки Європейської Комісії – під час військової ситуації в Україні – усунути всі податки та квоти на український експорт на рік. Такий підхід може покращити діяльність українських підприємств і стабілізувати їх діяльність шляхом створення ланцюгів поставок, тим самим дозволяючи підприємствам збільшувати власні гроші для подальшого фінансування своєї діяльності.

Банківський кредит також може стати відповідним фінансовим інструментом. Після того, як Національний банк України встановив дисконтну ставку 25%, один з найбільших банків країни вирішив не тимчасово збільшувати свої кредитні ставки, щоб допомогти залучити своїх клієнтів.

Наступним кроком у підтримці фінансування бізнесу стало розширення кредитування за державною програмою «5–7–9%», яке почалося в 2020 році. За цією програмою будь-який бізнес може отримати кредити на рівні 0%, що будуть діяти під час військової ситуації в Україні і через місяць після війни, а в найближчі місяці (роки) матиме ставку 5%.

Також, під час військової ситуації підприємство має на меті внести такі пропозиції:

- перегляд консервативних стратегій фінансування для більш агресивних, залучення позикового капіталу для малих і середніх підприємств;

- місцеві боргові ринки і населення повинні націлитися на використання національної валюти, а не іноземної. Це може бути досягнуто шляхом впровадження інструментів страхування ризиків у вигляді індексних деривативів або інструментів індексу споживчих цін. Такий підхід дозволить уповільнення доларових фінансових відносин у країні;

- подальше просування існуючих державних кредитних програм для стимулювання малого бізнесу включити державну підтримку в свої стратегії фінансування. Також можна запропонувати піврічну затримку платежу за довгостроковими кредитами;

- розробка стратегій фінансування бізнесу через фінансовий лізинг;

- включення механізму залучення капіталу через краудфандинг і в стратегії фінансування бізнесу.

Таким чином, під час військової ситуації в країні найкращими рішеннями для бізнесу є стратегії фінансування через банківські кредити і програми державної підтримки.

4.2. Управління готівковими коштами, дебіторською та кредиторською заборгованістю з метою управління фінансовою стійкістю підприємства

4.2.1. Управління готівковими коштами ТОВ «Дельта-5»

Необхідною умовою забезпечення платоспроможності підприємства та ефективного використання фінансових ресурсів є формування мінімальної кількості, необхідної для забезпечення безперебійної роботи підприємства та своєчасного прийняття рішень щодо вибору джерел фінансування.

Важливість підтримки ліквідності на певному рівні визначається тим, що даний показник характеризує ступінь ефективності функціонування поточних активів. У свою чергу, ефективне функціонування цих активів безпосередньо пов'язане зі зменшенням витрат на комерційні операції, поліпшенням структури обороту товару, і нарешті зростання прибутку. Для забезпечення ефективності роботи підприємства необхідно контролювати рівень ліквідності та оперативно реагувати на його утримання за рахунок зміни структури поточних активів. [61].

Метою управління грошовими активами є забезпечення постійної платоспроможності підприємства. Об'єктами фінансового управління є грошові кошти та їх резерви у формі поточних фінансових інвестицій у грошові

інструменти та цінні папери. Важливим управлінським завданням є підтримка грошових коштів підприємства на мінімально потрібному рівні. Для цього можуть використовуватися всі можливі джерела поповнення грошових коштів:

- надходження виручки від реалізації продукції на умовах негайної оплати;
- стягнення дебіторської заборгованості;
- продаж резервних грошових активів у формі поточних фінансових інвестицій;
- продаж матеріальних і нематеріальних активів підприємства (запасів, основних засобів, об'єктів незавершеного виробництва, патентів, ноу-хау тощо);
- отримання банківських кредитів; залучення інвестицій шляхом випуску акцій, облігацій, додаткових паїв тощо.

У цьому випадку перші чотири способи відновлення балансу грошей більш доречні, оскільки вони не призводять до збільшення валюти балансу. У цих випадках гроші формуються шляхом реструктуризації активів підприємства. Замість цього, два останні методи можуть бути використані тільки для підтримки поточної платоспроможності в крайньому випадку, оскільки вони призводять до відключення ресурсів, отриманих від призначеного використання. Мінімальний залишок грошей визначається відповідно до запланованого обсягу платіжного обороту та швидкості обороту готівки, що була зроблена на підприємстві з урахуванням особливостей його діяльності.

Це завдання вирішується шляхом знаходження оптимальної суми грошового балансу [62]. У зарубіжній практиці найбільш широко використовувані моделі оптимізації грошових балансів — моделі Баумоля і модель Міллера-Орра. Метою моделі Баумоля є визначення балансу грошових коштів компанії, для чого загальні витрати будуть мінімальними. Ця модель характеризує припущення, що підприємство починає діяти, маючи певний максимально виправданий надлишок грошей, а потім постійно витрачає його на певний проміжок часу. Всі кошти, отримані від продажу товарів, робіт, послуг, які комерційний суб'єкт інвестує в короткострокові цінні папери, як тільки грошовий запас стає нульовим, поповнення залишку грошей здійснюється за

рахунок короткострокового продажу цінних паперів [61]. З моделлю Баумоля визначаємо оптимальну суму максимального балансу грошових активів підприємства за формулою [19]:

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times V \times c}{r}} \quad (4.1)$$

де Q – оптимальний розмір максимального залишку грошових активів підприємства, грош. од.;

V – прогнозована потреба в грошових коштах, грошові одиниці;

c – витрати з конвертації грошових коштів у цінні папери, грош. од.;

r – середня ставка відсотка за короткостроковими фінансовими вкладеннями або рівень втрати альтернативних доходів при зберіганні грошових коштів на поточному рахунку, од. [19].

Розрахуємо оптимальну величину розміру готівки виходячи з потреб ТОВ «Дельта -5».

Підприємство ТОВ «Дельта-5» впродовж 2021 року мало потребу в грошових коштах у сумі 570 тис. грн. Величина витрат на проведення операції з конвертації грошових коштів у поточні фінансові інвестиції дорівнює 2500 грн., а дохідність від них – 8 % річних. Враховуючи ці дані, маємо:

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times 570000 \times 2500}{0.08}} = 188740 \text{ грн.}$$

Отже, для ТОВ «Дельта -5» оптимальним є залишок 118,7 тис. грн. на початок періоду.

Модель Міллера-Орра більш практична до використання і ближча до реальності, оскільки ця модель забезпечує стохастичний характер щоденних доходів і фінансових витрат. На відміну від моделі Баумоля, модель Міллера-Орра дозволяє відповісти на питання про те, як компанія повинна управляти своїми грошима, якщо неможливо передбачити щоденні грошові надходження і витрати. Згідно з моделлю Міллера-Орра, логіка дій фінансового менеджера

полягає в тому, що баланс коштів на поточному рахунку змінюється помилково, поки він не досягне верхньої межі. Як тільки це відбувається, підприємство починає купувати достатньо короткострокові цінні папери, щоб повернути грошовий запас на певний нормальний рівень (точки повернення). Якщо грошовий резерв досягає нижньої межі, то в такому випадку підприємство продає цінні папери і таким чином завершує грошовий резерв (на нормальному рівні). Формула для розрахунку оптимальної суми грошей за допомогою методу Міллера-Орра має наступну форму [19]:

$$Q_{opt} = \sqrt[3]{\frac{3 \times F \times V^2}{4 \times K}} \quad (4.2)$$

де F – витрати від проведення фінансових операцій;

K – величина щоденної ставки за поточними фінансовими інвестиціями;

V – величина максимального відхилення грошових коштів від середньої за звітний період.

Згідно з моделлю Міллера-Орра, наступним кроком після обчислення оптимальної суми грошей є підрахунок верхньої межі грошей і точки віддачі – середньої вартості балансу грошових активів [63]:

$$Q_{max} = Q_{min} + 3Q_{opt} \quad (4.3)$$

$$Q_{stab} = Q_{min} + Q_{opt} \quad (4.4)$$

де Q_{max} – максимальна межа залишків грошових коштів;

Q_{stab} – стабільна межа залишків грошових коштів;

Q_{min} – критична межа залишків грошових коштів. [19].

Мінімальна межа залишків грошових коштів на ТОВ «Дельта-5» встановлена в розмірі 0,5 тис. грн., а максимальне відхилення залишків грошових коштів у середньому за рік становило 1,3 тис. грн. Визначимо спочатку величину щоденної ставки за поточними фінансовими інвестиціями. Вона дорівнюватиме: $8\% / 365 = 0,02\%$, або 0,0002.

Таким чином

$$Q_{opt} = \sqrt[3]{\frac{3 \times 2,5 \times 1,3^2}{4 \times 0.0002}} = 25,11 \text{ тис. грн.}$$

Отже,

$$Q_{max} = 0,5 + 3 \times 25,11 = 75,83 \text{ тис. грн.}$$

$$Q_{stab} = 0,5 + 25,11 = 25,61 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, межу грошових коштів на рахунку ТОВ «Дельта-5» представимо наступним чином:

$$75,83 \text{ тис. грн.} \leq \text{ГК} \leq 25,61 \text{ тис. грн.}$$

Аналізуючи отримані дані слід зазначити, що фінансові ресурси підприємства повинні бути спрямовані на формування залишку грошових коштів підприємства для безперебійної роботи в межах від 25,61 тис. грн. до 75,83 тис. грн. Для ТОВ «Дельта-5» мінімально оптимальним залишок є 118,7 тис. грн. на початок період. Залишок грошових коштів може перебувати в межах від 25,61 тис. грн. до 75,83 тис. грн. При досягненні мінімальної межі підприємство повинно відновити свого грошового запасу. При досягненні ж максимальної межі, підприємство повинно здійснювати вкладення надлишкових грошових коштів, купуючи достатню кількість короткострокових цінних паперів, з метою повернути запас грошових коштів до оптимального рівня.

4.2.2. Удосконалення системи управління заборгованістю підприємства ТОВ «Дельта-5»

У другому розділі провели детальний аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «Дельта-5», в процесі дослідження виявили, що на підприємстві дебіторська заборгованість перевищує кредиторську заборгованість в декілька разів, що не дозволяє підприємству повністю формувати виручку від реалізації та прибуток.

Ефективне управління дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства передбачає наступні їх співвідношення [46]:

$$\begin{aligned} D < K_p, \\ D - TMЦ \geq 2K_p \end{aligned} \quad (4.5)$$

де D – сума дебіторської заборгованості, грн.,

K_p – сума кредиторської заборгованості, грн.,

$TMЦ$ – сума товаро-матеріальних цінностей, грн.

В табл. 4.1 наведений стан управління дебіторською та кредиторською заборгованістю ТОВ «Дельта-5».

Таблиця 4.1- Стан дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Дельта-5», тис. грн.

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Дебіторська заборгованість	203,4	187,9	71
Кредиторська заборгованість	20,5	23,6	27
Товаро-матеріальні цінності	0	0-	0-
$D \leq K_p$	не відповідає	не відповідає	не відповідає
$D - TMЦ \geq 2K_p$	відповідає	відповідає	відповідає

Таким чином, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю ТОВ «Дельта-5» частково не відповідає встановленим вимогам, а саме дебіторська заборгованість більше ніж кредиторська, але відповідає другій вимозі, хоча підприємство не має запасів на балансі жодного року. Тому підприємству необхідно зменшувати дебіторську заборгованість, а кредиторська заборгованість в припустимих межах .

Вважаємо, що доцільно поліпшити оборот дебіторської заборгованості. Таким чином, для цього підприємству необхідно запропонувати вдосконалення обліку заборгованості, що найкраще розпочати зі створення «старіючого» реєстру рахунків. Вихідною інформацією для підготовки такого реєстру є бухгалтерські дані про борги конкретних контрагентів, при цьому важливо отримувати інформацію не тільки про суму боргу, але й про терміни його

виникнення. Для отримання інформації про непогашені борги необхідно проаналізувати контракти з контрагентами.

Потім всі дебітори ранжуються за спаданням величини заборгованості. По кожному найбільшому дебітору ТОВ «Дельта-5» необхідно провести роботу по поверненню заборгованості.

Пропонуємо ТОВ «Дельта-5» наступні заходи для покращення оборотності дебіторської заборгованості:

1. визначити відповідального по роботі з дебіторською заборгованістю;
2. складання і аналіз реєстру «старіння» рахунків дебіторів;
3. розробка плану заходів щодо роботи з конкретними контрагентами з вказівкою термінів, відповідальних, оцінки витрат і отриманого ефекту;
4. внесення інформації про плановані суми заборгованості, яку повертають у фінансовий план підприємства з наступним контролем виконання;
5. розробка та затвердження положення про мотивацію за результат, досягнутий цільовою групою.
6. факторинг ліквідної частини дебіторської заборгованості через факторингову компанію

До заходів по роботі з дебіторами належать:

- телефонні переговори;
- розробка схем погашення заборгованості
- розробка ефективних бартерних схем;

Погашення короткострокового боргу — реальна можливість поповнення дефіцитних оборотних коштів. Однак, з точки зору ефективного управління ТОВ «Дельта-5», важливо не тільки повернути кошти за короткий проміжок часу, але і не допустити подальшого зростання боргу вище дозволеного рівня.

Планування термінів погашення претензій має здійснюватися в комплексі з фінансовим плануванням на підприємстві.

При складанні плану продажів ТОВ «Дельта-5» необхідно вказати його кількість, що розписано з оформленням позовів. При підготовці плану отримання платіжних коштів також необхідно вказати суми, отримані при погашенні боргу.

При складанні плану продажу може бути визначена прийнятна вартість дебіторської заборгованості і дозволений ліміт часу їх погашення для кожного великого контрагента. Це робиться для запобігання неконтрольованого зростання боргу, забезпечення даного середнього товарообігу.

Після складання початкової версії фінансового плану необхідно перевірити наявність достатнього оборотного капіталу, доступного для роботи підприємства протягом кожного планового періоду. Якщо коштів не вистачає, план коригується. Доцільно розробити та проаналізувати кілька різних варіантів фінансового плану, включаючи терміни та суми погашення претензій.

Підвищення договірної дисципліни, строгий оперативний контроль контрактів на стадії їх розробки, підписання та реалізації є необхідним кроком для ТОВ «Дельта-5», що забезпечує реалізацію плану з руху дебіторської заборгованості.

Ідея оптимального зменшення оборотності дебіторської заборгованості може бути встановлена як основа для оптимізації обсягу дебіторської заборгованості компанії [62].

Таким чином, аналіз та управління боржником є одним з важливих чинників максимізації ставки прибутку компанії, підвищення ліквідності, кредитоспроможності та мінімізації фінансових ризиків. Добре розроблена стратегія управління дозволить ТОВ «Дельта-5» своєчасно, в повному обсязі виконати свої платіжні зобов'язання, сприяючи репутації відповідальної та надійної фірми.

Систематичний контроль та аналіз взаємних розрахунків дозволить отримувати дані для оцінки боргової ситуації, вжиття своєчасних заходів щодо її оптимізації, поліпшення фінансових показників, дотримання вимог законодавства.

У зв'язку з тим, що дебіторська заборгованість підприємства складається з іншої дебіторської заборгованості, вона не є ліквідною для банківських установ, тому не може бути реалізована за допомогою факторингової операції.

Узагальнено розроблені пропозиції скорочення дебіторської заборгованості ТОВ «Дельта-5» у табл. 4.2.

Таблиця 4.2 - План впровадження запропонованих заходів на ТОВ «Дельта-5»

Найменування та зміст заходу, що пропонується	Результати
Проведення контролюючих заходів, пов'язаних з управлінням дебіторської заборгованості	Максимізація норми прибутку, збільшення ліквідності та мінімізація фінансових ризиків
Призначення відповідальної особи по роботі з дебіторською заборгованістю	
Удосконалення організаційної структури підприємства шляхом введення додаткових одиниць співробітників	

Вважаємо за доцільне запропонувати заходи щодо поліпшення обороту дебіторської заборгованості. Встановлено також оптимальний термін погашення боргу боржника, при цьому підприємство могло зменшити або усунути його видатні зобов'язання.

4.3. Оптимізація структури фінансових ресурсів ТОВ «Делта-5»

Формування фінансових ресурсів підприємства вимагає використання збалансованого співвідношення власних і залучених ресурсів, а фінансова стабільність підприємства залежить від збалансованої структури фінансових джерел.

Для визначення оптимальної структури фінансових ресурсів та їх обсягів ми побудуємо модель оптимального розподілу фінансових ресурсів підприємства таким чином, щоб його фінансові витрати були мінімальними.

$$Z_{фин} = X_1p_1 + X_2p_2 + X_3p_3 + X_4p_4 \rightarrow \min, \quad (4.5)$$

1. Усі статті пасиву балансу повинні бути дорівнюють валюті балансу

$$X_1 + X_2 + X_3 + X_4 \geq 74,2 \text{ тис. грн.}$$

2. За правилами лінійного програмування всі невідомі повинні бути більше нуля. $X_1 \geq 0$; $X_2 \geq 0$; $X_3 \geq 0$; $X_4 \geq 0$.

3. Імобілізовані активи повинні становити менш 80% від вартості власного капіталу, тобто 80% від 47,2 тис. грн.

$$X_1 \geq 37,76 \text{ тис. грн.}$$

4. Власний капітал повинен бути більше або дорівнює сумі довгострокового й короткострокового капіталу

$$X_1 \geq X_2 + X_3 + X_4,$$

$$X_1 - X_2 - X_3 - X_4 \geq 0$$

5. Власний оборотний капітал повинен бути більше або рівний 20% власного капіталу тобто 20% від 47,2 тис. грн

$$0,2 X_1 \leq 47,2 \text{ тис. грн.}$$

6. Короткострокова кредиторська заборгованість повинна бути вдвічі менше, чим сума менше суми нормованих ліквідних обігових коштів, дебіторської заборгованості й грошових і притрівняних до них коштів.

$$2X_3 + 2X_4 \leq 71 + 1 \leq 72 \text{ тис. грн.}$$

7. Сума довгострокових і короткострокових позикових коштів повинна бути менше капіталу власного

$$X_2 + X_3 + X_4 \leq X_1$$

$$X_2 + X_3 + X_4 - X_1 \leq 0$$

8. Сума нормованих і ненормованих ліквідних обігових коштів повинна бути більше короткострокових позикових коштів

$$X_3 + X_4 \leq 27,0 \text{ тис. грн.}$$

Будемо приймати вартість відповідних джерел фінансових ресурсів в наступних межах $p_1 = 18\%$, $p_2 = 20\%$, $p_3 = 9\%$, $p_4 = 5\%$.

Виходячи з цих міркувань, після перетворень одержуємо задачу лінійного програмування, що являє собою цільову функцію:

$$Z_{\text{фин}} = 0,18X_1 + 0,2X_2 + 0,09X_3 + 0,05X_4 \rightarrow \min$$

Система обмежень, виходячи з формул (3.24)–(3.30) для задачі оптимізації формування фінансових ресурсів приймає такий вид:

$$\left\{ \begin{array}{l} X_1 + X_2 + X_3 + X_4 = 74,2 \\ X_1 \geq 37,76 \\ X_1 - X_2 - X_3 - X_4 \geq 0 \\ 0,2 X_1 \leq 47,2 \\ 2X_3 + 2X_4 \leq 72 \\ X_3 + X_4 \leq 27,0 \\ X_1 \geq 0; X_2 \geq 0; X_3 \geq 0; X_4 \geq 0 \end{array} \right.$$

Для комп'ютерної реалізації побудованої математичної моделі скористаємося функцією «Пошук рішення» електронних таблиць Excel. Таким чином, побудувавши модель оптимізації формування фінансових ресурсів, представимо її результат за допомогою табл. 4.3.

Таблиця 4.3 - Результат оптимізації структури фінансових ресурсів ТОВ «Дельта-5», тис.грн

Показник	Сума до оптимізації	Сума після оптимізації
власні кошти	47,2	37,76
довгострокові позикові кошти	0	7,24
короткострокові кредити банків	0	0
кредиторська заборгованість	27,6	27
Пасив	74,2	74,2

Сума витрат на залучення фінансових ресурсів буде мінімальною та складати 9,6 тис. грн.

Виходячи з проведених розрахунків, ТОВ «Дельта-5» з метою мінімізації витрат по залученню фінансових ресурсів, необхідно переформувати їх структуру шляхом зменшення власних до 37,76 тис. грн та формування довгострокових позикових коштів у сумі 7,24 тис. грн. При цьому рекомендується повністю відмовитися від короткострокових кредитів та залишити кредиторську заборгованість та тому ж рівні.

4.4. Оптимізація структури балансу ТОВ «Делта-5» з умовою зміцнення фінансової стійкості підприємства

З метою спрощення формалізації завдання, що вирішується, окремі статті бухгалтерського балансу згрупуємо в агрегати з метою зменшення розмірності економіко-математичної моделі умовної оптимізації. На основі економіко-математичної моделі формування оптимальної структури бухгалтерського балансу (3.13)-(3.14) розроблено табличну версію моделі на основі електронних таблиць Excel, яка добре підходить для представлення моделей лінійного програмування.

Таблиця 4.4 – Фактичне значення агрегатів балансу на 2021 рік

Агрегати	Значення агрегатів	Доля в валюті балансу
A1	1,0	1,35%
A2	71,0	95,69%
A3	0	
A4	2,2	2,96%
Баланс	74,2	100 %
П1	27,0	36,39%
П2	0	
П3	0	
П4	47,2	63,61%
Баланс	74,2	100%

Таблиці 4.5 – Таблиця коефіцієнтних обмежень

Показник	Значення	Обмеження нижче	Обмеження верхне
Надлишок за високоліквідними активами	-26	0	
Надлишок за активами середньої швидкості реалізації	71	0	
Надлишок за активами, що повільно реалізуються.	0	0	
Надлишок за власним капіталом	45	0	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,04	0,15	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,67	0,7	1,5
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,67	1,2	2,5
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,63	0,5	1
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,62	0,1	0,5
Коефіцієнт мобільності власного капіталу	0,95	0,2	0,5
Коефіцієнт сталого фінансування	0,63	0,7	1
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами		0,6	1
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,029	0,5	1
Частка оборотних коштів у активах	0,97	0,5	1

Ефективним інструментальним засобом пошуку оптимального рішення для табличних моделей умовної оптимізації є надбудова «Пошук рішення», що входить до складу Microsoft Excel. Для завдань лінійного програмування надбудова «Пошук рішення» використовує ефективний оптимізаційний алгоритм під назвою «Симплекс-метод», що дозволяє отримати оптимальне рішення.

Порівнюємо результати оптимального рішення із фактичними даними бухгалтерського балансу ТОВ «Дельта-5» на кінець 2021 року (табл. 4.6).

Таблиця 4.6 – Порівняльна таблиця даних

Агрегати	Фактичні дані		Розрахункові дані	
	Значення агрегатів, тис.грн	Доля в валюті балансу, %	Значення агрегатів, тис.грн	Доля в валюті балансу, %
A1	1,0	1,35%	11,13	15%
A2	71,0	95,69%	22,26	30%
A3	0		14,84	20%
A4	2,2	2,96%	14,84	20%
Баланс	74,2	100 %	74,2	100 %
П1	27,0	36,39%	11,13	15%
П2	0		11,13	15%
П3	0		14,84	20%
П4	47,2	63,61%	37,1	50%
Баланс	74,2	100%	74,2	100 %

Аналіз даних таблиці 4.6 свідчить, що фактичний баланс 2021 року істотно відрізняється від оптимального. У фактичному балансі питома вага високоліквідних активів (A1) нижча на 14,9%. Питома вага активів середньої реалізації (A2) у фактичному балансі більша на 65,69 %. Питома вага активів, що важко реалізуються (A4) у фактичному балансі на 17,04 % нижче оптимального..

Таким чином, для досягнення раціональної структури активів за умовної незмінності їхньої загальної вартості доцільно збільшити суму коштів на рахунках у середньому на 10,13 тис. грн., а також знизити короткострокове комерційне кредитування своїх контрагентів - на суму 48,74 тис. грн. і збільшити обсяг запасів та інших оборотних активів на 14,84 тис. грн. все це може бути здійснено за рахунок зростання розміру необоротних активів, зокрема за рахунок оновлення основних коштів на суму 12,64 тис. грн.

Щодо пасивів ТОВ «Делта-5», то тут також спостерігаються значні розбіжності. Насамперед, у фактичному балансі проти оптимальним більше частка власного капіталу (П4) на 13,61 % (10,1 тис. грн.) і частка кредиторську заборгованість (П1) на 21,39 % (15,87 тис. грн.) , для досягнення раціональної структури пасивів за умовної незмінності їхньої загальної вартості доцільно зменшити ці агрегати за рахунок збільшення короткострокових та довгострокових позик та кредитів (П2, П3) на 15 % та 20 % відповідно.

Використовуючи розрахункові дані, визначимо тип фінансової стійкості (табл. 4.7).

Таблиця 4.7 - Розрахунок фінансової стійкості та платоспроможності оптимального балансу

Показник	Значення	Обмеження нижче	Обмеження верхне
Надлишок за високоліквідними активами	0	0	
Надлишок за активами середньої швидкості реалізації	11,13	0	
Надлишок за активами, що повільно реалізуються.	0	0	
Надлишок за власним капіталом	22,26	0	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,50	0,15	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,5	0,7	1,5
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,17	1,2	2,5
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,5	0,5	1
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,5	0,1	0,5
Коефіцієнт мобільності власного капіталу	0,6	0,2	0,5
Коефіцієнт сталого фінансування	0,7	0,7	1
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	1,5	0,6	1
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,4	0,5	1
Частка оборотних коштів у активах	0,65	0,5	1
Балансова рівність	74,2	74,2	

Аналіз даних таблиці 4.7 свідчить, що всі значення фінансової стійкості та платоспроможності знаходяться в допустимих межах норми, отже, розрахункові дані оптимального балансу відповідають типу: абсолютна фінансова стійкість та платоспроможність.

Запропонована методика та її формалізація за допомогою економіко-математичних моделей спільно з доступними для менеджменту малого бізнесу інформаційними технологіями дозволяє оперативно розрахувати та оцінити коефіцієнти фінансової стійкості та платоспроможності за даними своєчасної інформації бухгалтерського балансу.

Співставимо розрахунки оптимізаційного пасиву за двома моделями.

Таблиця 4.8 – Співставлення оптимізаційних значень пасиву балансу за різними оптимізаційними моделями

Показник	Сума до оптимізації	Сума після оптимізації за моделлю мінімізації вартості капіталу	Сума після оптимізації за моделлю мінімізації короткострокового позикового капіталу
власні кошти	47,2	37,76	37,1
довгострокові позикові кошти	0	7,24	14,84
короткострокові кредити банків	0	0	11,13
кредиторська заборгованість	27,6	27	11,13
Пасив	74,2	74,2	74,2

Розглядаючи дві моделі оптимізації, бачимо що для ТОВ «Делта-5» оптимальною є зниження власного капіталу до рівня 37 тис.грн., тобто підприємству потрібно диверсифікувати джерела фінансування та в умовах воєнного стану слід використовувати різні програми пільгового кредитування.

Також розрахунки показали, що підприємство повинно мобілізувати грошові кошти на рахунках з метою ефективної діяльності.

Висновки до розділу 4

В проведеному дослідженні обґрунтовано необхідність запропонованих науково-методичні підходи до управління фінансовою стійкістю підприємства, підвищення його економічної ефективності.

Розглянути можливості функціонування підприємства в умовах воєнного стану та участь його в програма пільгового кредитування, яке йде під егідою держави.

Розраховані оптимальні залишки грошових коштів за допомогою моделі Баумалю та Міллера-Орра, які показали що підприємству слід залишати на рахунках залишки грошових коштів підприємства для безперебійної роботи в межах від 25,61 тис. грн. до 75,83 тис. грн.

Резерв покращення показників фінансово-господарської діяльності полягає у максимально можливому підвищенні рівня оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Дельта-5» шляхом удосконалення обліку заборгованості. Удосконалювати облік дебіторської заборгованості можна за допомогою виділення відповідального співробітника по роботі з дебіторською заборгованістю, складання і аналіз реєстру «старіння» рахунків дебіторів, внесення інформації про планові повернення сум заборгованостей, планування погашення дебіторської заборгованості.

Результатом ефективності управління фінансовою стійкістю на підприємстві став розрахунок оптимального прогнозного балансу за допомогою використання оптимізаційної моделі. В основі оптимізації було покладена умова мінімізації вартості капіталу при розрахованих обмеженнях балансових статей підприємства, які впливають на його ліквідність та фінансову стійкість.

Проведення аналізу дозволяє підприємству планувати оптимальну структуру капіталу, прогнозні значення якого за моделлю оптимізації вартості капіталу 37,76 тис. грн власного капіталу, 7,24 тис. грн довгостроково кредитування та 27 тис. грн. позикового капіталу. За моделлю мінімізації власного капіталу при підтримки фінансової стійкості та платоспроможності -

37,1 тис. грн власного капіталу, 14,84 тис. грн довгостроково кредитування, 11,13 тис. грн короткострокового кредитування та 11,13 тис. грн позикового капіталу.

Розрахунки прогнозних показників фінансової стійкості та ліквідності свідчать, що усі показники при другій оптимізації залишаються в допустимих межах, але таким чином підприємство стає більш мобільнішим та пристосовується швидше до мінливості зовнішньої середовища.

Тобто розрахунки розділу довели, що удосконалення методичних підходів до управління фінансовою стійкістю підприємства є ефективним інструментом фінансового менеджменту на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Вивчення проблеми оцінки та управління фінансовою стабільністю підприємства в умовах сучасного економічного розвитку України дозволило теоретичне обґрунтування та опрацювання наступних рекомендацій та пропозицій, спрямованих на поліпшення ряду методологічних та практичних завдань. .

1. Проаналізувавши ставлення вітчизняних і зарубіжних вчених до поняття «фінансова стабільність», ми виявили, що фінансова стабільність є основним елементом загальної стабільності підприємства, оскільки вона є результатом багатьох взаємин і взаємодій. це складові фінансових відносин підприємства і створюються під час його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

2. Визначили фактори, що впливають на фінансову стабільність зобов'язання, а їх вплив визначається на фінансовий стан підприємства.

3. Встановлено, що з огляду на постійну динаміку і чутливість світового фінансового ринку єдиний універсальний метод аналізу фінансової стабільності суспільства не існує і не може бути гіпотетичним.

4. Встановлено, що ТОВ «Дельта -5» є ліквідним підприємством, так як коефіцієнт швидкої ліквідності перевищує нормативне значення. Негативним є те, що підприємство майже не має у своєму розпорядженні грошових коштів, тому коефіцієнт абсолютної ліквідності нижче нормативного значення.

5. Здійснений аналіз показав, що підприємство є фінансово незалежним, про що свідчать розрахунки коефіцієнту незалежності (автономії), який вище нормативного значення.

6. Показники рентабельності мають однакову тенденцію до падіння у 2020 році, що пов'язане з появою збитків та скороченням діяльності підприємства.

7. За результатами проведеної діяльності визначено, що підприємству необхідно оптимізувати структуру капіталу з метою більш ефективного його використання, оскільки спостерігаються негативні тенденції щодо зниження

рентабельності власного капіталу. Також негативним є те, що компанії не вистачає готівки, коли зростає дебіторська заборгованість.

8. Запропоновано модель організації стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства, яка враховує вплив окремих факторів на забезпечення прибутковості власного капіталу та платоспроможності підприємства з позиції стейкхолдерів.

9. Удосконалено методичний підхід до оптимізації структури балансу підприємства з використанням моделі лінійного програмування, заснованої на принципі нормалізації ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, що мінімізує рівень вартості капіталу підприємства. Побудовано модель оптимальної структури балансу шляхом групування підходу, спрямованого на мінімізацію вартості фінансових ресурсів підприємства шляхом розрахунку статей балансу за рівняннями коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності та створення системи обмежень з урахуванням враховувати їх нормативні межі.

10. Розглянути можливості функціонування підприємства в умовах воєнного стану та участь його в програма пільгового кредитування, яке йде під егідою держави.

11. Розраховані оптимальні залишки грошових коштів за допомогою моделі Баумалю та Міллера-Орра, які показали що підприємству слід залишати на рахунках залишки грошових коштів підприємства для безперебійної роботи в межах від 25,61 тис. грн. до 75,83 тис. грн.

12. Резерв покращення показників фінансово-господарської діяльності полягає у максимально можливому підвищенні рівня оборотності дебіторської заборгованості ТОВ «Дельта-5» шляхом удосконалення обліку заборгованості. Удосконалювати облік дебіторської заборгованості можна за допомогою виділення відповідального співробітника по роботі з дебіторською заборгованістю, складання і аналіз реєстру «старіння» рахунків дебіторів, внесення інформації про планові повернення сум заборгованостей, планування погашення дебіторської заборгованості.

13. Проведення оптимізації дозволяє підприємству планувати оптимальну структуру капіталу, прогнозні значення якого за моделлю оптимізації вартості капіталу 37,76 тис. грн власного капіталу, 7,24 тис. грн довгостроково кредитування та 27 тис. грн. позикового капіталу. За моделлю мінімізації власного капіталу при підтримки фінансової стійкості та платоспроможності - 37,1 тис. грн власного капіталу, 14,84 тис. грн довгостроково кредитування, 11,13 тис. грн короткострокового кредитування та 11,13 тис. грн. позикового капіталу.

14. Розрахунки прогнозних показників фінансової стійкості та ліквідності свідчать, що усі показники при другій оптимізації залишаються в допустимих межах, але таким чином підприємство стає більш мобільнішим та пристосовується швидше до мінливості зовнішньої середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности предприятия. Учебник / Э.И.Кречков, В.Н.Власова, М: 2003. – 180с.
2. Алексеенко Н.В. Управление устойчивым развитием промышленных предприятий / Н.В. Алексеенко // Економіка і організація управління: Зб. наук. праць. – Донецьк: ДонНУ, Каштан, 2019. – Вип. 2 (6). – С. 50–60.
3. Ареф'єва О.В., Городинська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення // Актуальні проблеми економіки. – 2018. – №8 (86.) – С. 83–90.
4. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства: [монографія] / Т.П. Близнюк. – Х.: ФОП Александрова К.М., 2008. – 352 с.
5. Будник М.Н. Финансовая устойчивость предприятия в условиях рыночной экономики / М.Н. Будник, С.А. Чуденцова // БизнесИнформ. – 2019. – №2 (3). – С. 127–130.
6. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент навч. посіб. / В.О. Василенко, В.Г. Шматко. [3-е вид., вип. та доп.]. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с.
7. Галь В. Розвиток малого та середнього бізнесу в Україні // Вісник НБУ.- 2014. - №1.- С.13 - 15. .
8. Галушко О.С. Финансы предприятий /под ред. Галушко О. С. - Днепропетровск: изд-во "Центр экономического образования". - 1999. - 250 с.
9. Грачев А. Основы финансовой устойчивости предприятия / А. Грачев // Финансовый менеджмент. – 2020.-Ст. 4. – С. 15–34
10. Грачев А.В. Финансовая устойчивость предприятия: анализ, оценка и управление: Учебно-практическое пособие / А.В. Грачева. – М.: Дело и Сервис, 2004. – 192 с.

11. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень /С.С. Гринкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2018, вип. 18.5 – С. 110–114.
12. Докієнко Л.Д. Управління фінансовою стійкістю підприємств торгівлі / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Київ – 2005.
13. Дем'яненко І.В. Фінансова стійкість підприємств та її бюджетно-податкове регулювання // Фінанси підприємств – 2021. - №50. С.127-129.
14. Дєєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007.
15. Економічна діагностика діяльності підприємств: методичний та практичний інструментарій: навч. посіб. /. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2007. – 158 с.
16. Іванов В. Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств: автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04 / В. Л. Іванов ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2010. — 36 с.
17. Ільченко О.С. Математична модель фінансового стану на основі системи балансових рівнянь / О.С. Ільченко, О.П. Низьков, В.В. Хаустов // Економіст. – 2016. – №1. – С. 38–41.
18. Карпець О.С. Модель оцінки фінансової стійкості підприємства: когнітивний підхід URL: http://business-inform.net/pdf/2012/3_0/54_58.pdf
19. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Г.Г. Кірейцев. – К: ЦУЛ, 2002. – 496 с.
20. Кондрашихін А.Б. Фінансова санація і банкрутство підприємств: Навч.посіб. / А.Б. Кондрашихін, Т.В. Пепа, В.О. Федорова. – К.: ЦУЛ, 2007. – 208 с.
21. Конкурентоспособность продукции и предприятия. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2009. – 132 с.
22. Конкурентная позиция малого предприятия веб-сайт «Центр информационной поддержки малого бизнеса». – URL: <http://smallbusinesses.ru/content/10/1/>

23. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування / Г.О. Крамаренко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
24. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія / Л.А. Лахтіонова. – К.:КНЕУ, 2001. – 387 с.
25. Лахтіонова Л.А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: Монографія / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2011. – 880 с.
26. Лахтіонова Л.А. Модель внутрішнього аналізу фінансової стійкості компанії на основі абсолютних її показників URL: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/73.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/73.pdf)
27. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія / Л.О. Лігоненко. – К: Київ. нац. торг. – екон. університет, 2001. – 580 с.
28. Лисевич С.Г. Управління фінансовою стійкістю та фактори, що впливають на неї URL: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/211.pdf>
29. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Київ – 2001.
30. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. від №14 URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0014665-06>
31. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : наказ Міністерства фінансів України, ФДМУ від 26.01.2001р. №49/121 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0121-01>.
32. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник / Є.В. Мних. – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 412 с.

33. Мохонько Г. А. Стратегічна стійкість підприємства та її забезпечення в умовах нестабільного ринкового середовища: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Г. А. Мохонько ; Нац. техн. ун-т "Київ. політехн. ін-т". — К., 2010. — 19 с.
34. Национальные стандарты бухгалтерского учета. Все в одном номере // Все о бухгалтерском учете . – 18.09.2015. - №86 – С.11 - 15.
35. Олексієнко С.М. Особливості кредитування за поточними рахунками // Фінанси України.-2019. - №7 - С.116 - 123.
36. Остапенко В.В, Мешков В.В., Кредитування банками підприємств // Фінанси. - 2015. - №8. - С.22 - 24.
37. Оценка и финансовый анализ деятельности предприятия. Учебник / М.М.Кизин, Х.: 2000, С.59 - 76.
38. Павлюк С.М. Дискримінантний аналіз в оцінці кредитоспроможності підприємства. // Вісник НБУ. -2015. - №6 - С.24 - 27
39. Павловська О.В. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2002. – 388 с.
40. Парахина В.Н. Стратегический менеджмент: учебник / В.Н. Парахина, Л.С. Максименко, С.В. Панасенко. – М.: КНОРУС, 2008. – 496 с.
41. Пласкова Н.С. Экономический анализ: учебник / Пласкова Н.С. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Эксмо, 2010. – 704 с.
42. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
43. Пожидаева Т.А. Анализ финансовой отчетности: учеб. пособ / Т.А. Пожидаева. – 3-е изд., стер. – М.: КНОРУС. 2010. – 320 с.
44. Полонська Л.А. Інноваційна політика торговельних підприємств: теорія та методологія: / Л.А. Полонська, Н.В. Лохман. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – 221 с.

45. Приймак І.І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Львів – 2007.
46. Рудницька О.М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2700/1/19.pdf>
47. Русак Н.А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования: Справ. Пособие / Н.А. Русак, В.А. Русак. – Мн.: Выш. Шк., 1997. – 309 с.
48. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : Навч. Посіб. / Г.В. Савицька. – К.: Знання, 2004. – 654 с.
49. Свердел М.О. Перспективи розвитку інвестиційних фондів в Україні // Фінанси України. - 2019.- №8. - С.116 - 118.
50. Стражева В.И., Анализ хозяйственной деятельности в промышленности.– Минск: Высш. шк., 1997. – 324с.
51. Соловйова Н.І. Основні компоненти фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств / Н.І. Соловйова // Економіка АПК. -2014.- Ст. 7. – С. 81–89
52. Старостенко Г.Г. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник / Г.Г. Старостенко, Н.В. Мірко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.
53. Уолш Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства: пер. з англ. – К.: Всеуито; Наукова думка, 2009. – 367 с.
54. Фартушний І.Д. Економіко-математична модель стратегії розвитку ВАТ «Укртелеком» на основі нечіткої логіки URL: <http://economy.kpi.ua/ru/node/330>
55. Федулова Л. І. Інноваційна економіка: підруч. / Л. І. Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
56. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч./ Т.О. Фролова. – К.: Вид-во Европ. ун-ту, 2010. – 253 с.
57. Хиггинс, Роберт С. Финансовый анализ: инструменты для принятия бизнес-решений: Пер. с англ. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 464 с.

58. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз: Навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: ЦУЛ, 2002. – 360 с.
59. Череп А.В. Проблеми визначення фінансового стану підприємств в умовах фінансової кризи / А.В. Череп, Л.А. Кириченко. – 2008. – №6. – С. 233–236.
60. Шеремет А.Д. Анализ и диагностика финансово – хозяйственной деятельности предприятия: Учебник / А.Д. Шеремет. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 367 с.
61. Штембуляк Д.О. Фінансова стійкість підприємства в умовах ринкової турбулентності // Экономика и управление. – 2020. – №1. – С. 119–123.
62. Яловий Г.К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства / Г.К. Яловий, Н.П. Бакеренко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2018, вип. 18.5 – С. 115–124.
63. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022 №2115-IX,
64. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 №2120-IX
65. Постанова КМУ від 18.03.2022 р. № 312 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і 29»
66. Розпорядження КМУ від 25.03.2022 № 246-р «Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію»

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 29 «Процедура
фінансова звітність»
(зміст 4 редакції 1)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство: Товариство з обмеженою відповідальністю "Дельта-5" Дата (рік, місяць, число): 2022 02 25
Територія: М. КРИВИЙ РІГ за ЄДРПОУ: 19319827
Організаційно-правова форма господарювання: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ за КАТОТТГ: UA12060170019065850
Вид економічної діяльності: Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна за КОПФГ: 240
Середня кількість працівників, осіб: 2 за КВЕД: 68.20

Одиниця виміру: тис. три з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛ., М. КРИВИЙ РІГ, ВУЛ. КАХОВСЬКА, БУД. 49 4042139

I. Баланс на 31.12.2021 р.

Форма № 1- м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	2.3	2.2
первісна вартість	1011	208.8	208.8
знос	1012	(206.5)	(206.6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2.3	2.2
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	-	-
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3.2	2.8
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	186.1	68.2
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1.8	1.0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	191.1	72.0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	193.4	74.2

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13.6	13.6
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	156.2	33.6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	169.8	47.2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	8.8	11.0
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	4.0	5.2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10.8	10.8
Усього за розділом III	1695	23.6	27.0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	193.4	74.2

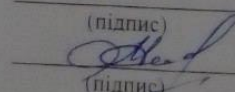
2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2021 р.

Форма N 2- м Код за КУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	421.2	432.9
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	421.2	432.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(432.3)	(354.4)
Інші операційні витрати	2180	(111.5)	(94.6)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(543.8)	(449.0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-122.6	-16.1
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-122.6	-16.1

 Керівник
 Головний бухгалтер

(підпис)

 (підпис)

І. Ю. МОХНІН
 (ініціали, прізвище)
 Л. С. КУДІНА
 (ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 «Спрощена фінансова звітність»
(пункт 5 розділу 1)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Дельта-5"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
Територія	М. КРИВИЙ РІГ	за ЄДРПОУ	2021	02	23
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	за КОАТУУ	1211036300		
Вид економічної діяльності	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна	за КОПФІ	240		
Середня кількість працівників, осіб	2	за КВЕД	68.20		
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛ., М. КРИВИЙ РІГ, ВУЛ. КАХОВСЬКА, БУД. 49		4042139		

I. Баланс на 31.12.2020 р.

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	Форма N 1-м	
			Код за ДКУД	1801006
1	2	3	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи				
первісна вартість	1000	-	-	-
накопичена амортизація	1001	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1002	(-)	(-)	(-)
1005		-	-	-
Основні засоби:				
первісна вартість	1010	2.5	2.3	2.3
знос	1011	208.8	208.8	208.8
1012		(206.3)	(206.5)	(206.5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-	-
Усього за розділом I	1095	2.5	2.3	2.3
II. Оборотні активи				
Запаси:				
у тому числі готова продукція	1100	-	-	-
1103		-	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	-	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2.7	3.2	3.2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	200.7	186.1	186.1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	0.5	1.8	1.8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-	-
Усього за розділом II	1195	203.9	191.1	191.1
1200		-	-	-
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	206.4	193.4	193.4

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пабовий) капітал	1400	13.6	13.6	13.6
Додатковий капітал	1410	-	-	
Резервний капітал	1415	-	-	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	172.3	156.2	172.3
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)	
Усього за розділом I	1495	185.9	169.8	185.9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-	
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	1600	-	-	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	
товари, роботи, послуги	1615	-	-	
розрахунками з бюджетом	1620	7.9	8.8	7.9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-	
розрахунками зі страхування	1625	-	-	
розрахунками з оплати праці	1630	1.8	4.0	1.8
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-	
Інші поточні зобов'язання	1690	10.8	10.8	10.8
Усього за розділом III	1695	20.5	23.6	20.5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-	
Баланс	1900	206.4	193.4	206.4

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2020 р.

Форма N 2-м

Код за КВД

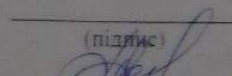
1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	432.9	574.9
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	432.9	574.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(354.4)	(377.8)
Інші операційні витрати	2180	(94.6)	(100.7)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(449.0)	(478.5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	-16.1	96.4
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	-16.1	96.4

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

 (підпис)

І. Ю. Мохнін

(ініціали, прізвище)

Л. С. Кудіна

(ініціали, прізвище)